

Ardealului Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Colaborarea capitalului ungar cu cel român

Criza bursei din Budapesta și tranzacțiile
ungare pe piața bancară din România

Declarațiile unui director de bancă din Budapesta

Cereurile economice din Budapesta s'ocupă foarte intensiv de criza bursei din capitala Ungariei, criză, ce are înrâurire paralizatoare pentru viața economică ungară. În privința ecasta, directorul unei mari bănci din Budapesta ne-a declarat următoarele:

— Tendința bursei din Budapesta este meru în scădere dela primăvară încoace. După fermitatea minimală survenită în Aprilie, valoarea efectelor a început să scadă cam cu 20%. Evenimentul se pare curios specialiștilor, cari cunosc tehnica bursei, fiindcă, deși minerea nu poate conta la o continuă tendință de urcare, toată lumea crede că

este nesănătoasă, deprecierea atât de considerabilă a efectelor.

Bursa din Budapesta pare aproape complet neanimată, desfășurându-și jocurile numai speculația. Această simptomă dovedește, că forța economică ungară decade, neînregistrând tranzacții.

— Remediarea situației create se poate obține prin mai multe mijloace și băncile, după interesele lor, vor nizi, ca să găsească drumul ce duce spre stabilizarea bursei, care astfel în scurt timp se va îmbunătăți, fiindcă în caz contrar ar deveni în opoziție cu interesele sale proprii.

— Săptămâna trecută d. M. Chrissoveloni, directorul general al vestitei bănci române cu același nume, a fost incognito la Budapesta, unde

a urmat tratative cu reprezentanții Băncii Comerciale pentru a intensifica legăturile celor două bănci.

Banca Comercială înainte de 1914, era în legătură cu Banca Marmorosch

Blank & Co., căruia legăturile aceste i-au fost de mare importanță. Aceste legături însă sau întrerupt cu ocazia războiului mondial.

Banca Comercială acum trei ani a început să reapără pe piața română ca creditor principal,

aprovizionând cu credite industria de zahăr și de morărit din România, intrând în legătură cu Banca Chrissoveloni, care participase la

tranzacția tranzacțiilor între prinderilor miniere din Salgó—Uricani, Petroșeni și Lupeni.

Din aceste legături s'a dezvoltat prietenia de tranzații între cele două bănci, încât acuma este vorba să și realizeze legături permanente,

Banca Chrissoveloni primind dela Banca Comercială un pachet de acții, în schimbul cărora cedază Băncii Comerciale un pachet de acții de ale sale.

Se prea poate că Banca Comercială din Budapesta să fie reprezentată și în direcțiunea Băncii Chrissoveloni, prin persoana dlui Otto Konrad, care cunoaște bine situația financiară din România.

— Paralel cu tranzația dintre Banca Comercială din Budapesta și Banca Chrissoveloni din București,

se pregătește o legătură mai strânsă și între Banca Anglo-Ungară din Budapesta și Banca Marmorosch Blank & Co. din București.

Expansiunea capitalului ungar astfel înregistrează importante succese în România și colaborarea capitalului ungar cu cel român, numai salutară poate să fie pentru ambele țări.

A Zombolyai Gözmalom Rt. három millió lejre emeli fel alaptőkét

A ZOMBOLYAI GÖZMALOM RT. igazgatósága a 48.033—1925. számú engedély birtokában elhatározta, hogy alaptőkét a jelenlegi 1 millió lejről 3 millió lejre emeli fel.

A részvénytöke felemelését 2000 drb. egyenként 1000 lej névértékű részvény kibocsátásával hajtják végre. Az új kibocsátású részvények az 1929 üzletév eredményében részesednek. Az elővételi jog a folyó évi október hó 20.-ig gyakorolható.

Az új részvények a Zombolyai Gözmalom Rt. központi pénztáránál, a PROKÁSZKA EDE FIAI temesvári cégnél és a temesvári KERESKEDELMI BANK RT. pénztáránál jegyezhetők.

A bánati malmok 2000 vagon búzát vásároltak Magyarországon

Métermázsánként 30—40 lejjel olcsóbb a magyarországi buza, mint a romániai

Megbízható forrásból nyert értesüléseink szerint a bánági nagy malmok körülbelül 2000 vagon búzát vásároltak Magyarországon. A búzát a battonyai állomáson 23 pengőért — körülbelül 690 lejes árfolyamon — vásárolták métermázsánként. Gazdasági körökben érthető feltűnést keltett a bánati malmok tranzakciója, mert tudvalevő, hogy Románia ez évi buza-termése a jó közepesnél sokkal kedvezőbb eredménnyel zárult és búzában nagy felesleg mutatkozik.

Bár a nagy készletek folytán az árak is elég nyomottak és a kereslet a belföldön lanya, a belföldi malmok mégis külföldről szerzik be buzaszükségletüket. Az árak egyébként a bánati piacon a következők: buza 70—80—as fajsúlyu 720—730 lej, míg a biharmegyei uza 720—725 lej.

A magyar és román buza ára között levő 30—40 lejes különbség adta az impulzust a romániai malmoknak arra, hogy szükségletüket az olcsóbb magyarországi piacról szerezze be.

A Nasici Faipari Rt. október 20-án Genfben tartja meg közgyűlését

Nyolc frankra emelik fel az osztalékot

Az UNION NASIC faipari koncern október 20-án Genfben fogja megtartani rendes évi közgyűlését. A közgyűlésre Genfbe utaznak az Union Nasic igazgatósági tagjai közül dr. HIRSCH Albert elnök, gyurgyenováci ROSENBERG Hermann ügyvezető elnök, ERNYEY Károly, a Pesti Hazai első Takarékpénztár igazgatósági tagja és SZÉCSI Pál, a Pesti Hazai vezérigazgatója.

A közgyűlésen az igazgatóság beszámol a lefolyt üzletév eredményéről, amely minden tekintetben kielégítőnek mondható, mert a Nasici igazgatósága helyes gyakorlati és üzleti érzéssel használta kia nemzetközi fapiacra megnyilvánult konjunkturát. Tekintettel arra, hogy a Nasici üzletkörének kibővítésével lényegesen kedvezőbb üzleti eredményt ért el a most lezáruló évben, mint az előző években, az igazgatóság javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, hogy az osztalékot a tavalyi hét svájci frankról 8 svájci frankra emeljék fel.

Az igazgatóságnak az osztalék felemelésére vonatkozó javaslata nagy meglepetést váltott ki a részvényesek körében, de a Nasici kitűnő üzletéve és az osztalék felemelése nem hagyta érintetlenül azokat a nemzetközi tőzsdéket sem, amelyeken az Union Nasici papírjait jegyzik, mert a részvények árfolyamában élénk kereslet mellett jelentősnek mondható áremelkedés észlelhető.

Casa de Economii și Banca din jud. Bihor își reia firma veche: Casa de Economii din Bihor S. A.

Una dintre cele mai importante institutii financiare din România: Casa de Economii și Banca Agricolă din Bihor, care — după cum se știe, a fost prima, care a adus capital englez pe piața română, și-a convocat adunare generală extraordinară pe ziu de 18 Octombrie a. c. pentru a lua hotărâri în două chestiuni importante, ce sunt la ordinea zilei. Această adunare are menirea să ratifice fuziunea făcută cu BANCA DE AJUTORARE RECIPROCĂ din Carei, care va funcționa ca filială a băncii din Bihor.

Al doilea punct la ordinea zilei este schimbarea firmei în CASA DE ECONOMII DIN BIHOR, firmă sub care s'a înființat acum vre-o șaiszeci de ani și pe care și-o schimbă acum doisprezece ani în actuala, fuzionând cu Banca Agricolă.

Adunarea va mai avea de înregistrat și o altă senzație, sosind din Londra Mr. Richard SEFTON, directorul unei mare bănci engleze, care anul trecut a avansat un mare împrumut băncii din Bihor. Mr. Richard Sefton de altfel este membru în direcțiunea acestei bănci bihorene și sosirea sa în Ardeal i-se atribuie mare importanță în cercurile financiare dela noi.

Románia évi 3000 vagonnal több cukortermel mint a belföldi fogyasztás

Mogindult a romániai cukorkampány — Többtermelés lesz az idei szezonban is — Török Bálint, az EGE titkárának nyilatkozata — Racionalizálni fogják Romániában is a cukorrépa termelését

Az új cukor- és répaárak

Az *Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság* legutóbbi számában részletesen beszámolt az Európában meginduló cukorkampány kilátásairól. Rámutattunk többek között arra, hogy a berlini cukorkonferencia fiaskóval végződött, a cukorrépa termelő államok pedig alig 2 százalékkal termeltek kevesebbet az elmúlt évi cukortermésnél. A cukor világpiaci helyzete még mindig nem konszolidált és ez a szimp toma Romániában is megnyilvánul.

Az idei cukorkampány Romániában megindult. Aradon a cukorgyár megkezdte a márciusban kötött szerződések teljesítését és a cukorrépa-termelő gazdák már szállítják a gyár raktárába az idei elsőrendű cukorrépa. A marosvásárhelyi körzetben október 8-án vette kezdetét a kampány, míg Botfaluban október 10-én kezdődött meg a cukorrépa átvétele.

Szerződés szerint bonyolítják le a cukorkampányt

Már az év elején előrelátható volt, hogy a romániai cukorrépa-termelés az idén jóval felül fogja mulni azt a mennyiséget, amely Románia cukor-szükségletének fedezésére szükséges. Az éveken át kialakult uzushoz hiven a cukorrépa-termelők és a cukorgyárak már előre gondoskodtak az őszi kampány lebonyolításáról és az ipar- és

Ha 18 lej a cukor ára	8000 lej egy vagon répa ára,
" 19 " " " "	8400 " " " "
" 20 " " " "	8900 " " " "
" 21 " " " "	9500 " " " "
" 22 " " " "	10200 " " " "
" 23 " " " "	16900 " " " "
" 24 " " " "	11800 " " " "

Ha a cukor nettó ára meghaladná a 24 lejt, úgy a cukorrépa ára minden egy lejes emelkedés után 900 lejjel emelkedik vagononként. Abban az esetben azonban, ha a cukor nettó ára a 24 lejen felül a lej töredékével emelkedik, úgy a cukorrépa ára is ennek a kisebb összegnek megfelelően, arányosan emelkedik.

A répa árnak megállapítása a cukor hivatalos, az ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által elismert ára alapján történik. A nettó árat úgy számítják ki, hogy az ártáblázatban feltüntetett árakból leszámítják a fogyasztási adót, forgalmi adót, szállítási és csomagolási költséget valamint a fogyasztási illetéket. A szerződés szövegét előkészítő bizottság a nettó ár kiszámításánál levonásba kerülő összegeket az idei cukorkampány tartamára a következőképpen állapította meg:

Fogyasztási adó	— — — 4. — lej
Forgalmi	— — — 0.24 "
Szállítási költség	— — — 1.85 "
Csomagolási költség	— — — 0.60 "
Fogyasztási illeték	— — — 0.25 "

Az adók és költségek végösszege 6 lej 94 bani, az 1927. évi 7 lej 48 banival szemben. Az 1928—29. időnyre a cukor hivatalos angró ára 32.75 lej, amelyből levonva a felsorolt adókat és költségeket, most 25.81 lej, az elmúlt évi 25.27 lejjel szemben. Ez a cukor nettó gyári ára.

kereskedelemügyi miniszterium fenhatósága alatt működő vegyesbizottság, amelyben a cukorgyárak és cukorrépa-termelők képviselői is helyet foglalnak, már hónapokkal ezelőtt szerződéssel megállapította azokat a kereteket, amelyekben belül az őszi cukorkampányt le fogják bonyolítani.

Két szerződés készült: az egyik az okiráltság, a másik pedig az erdélyi cukorkampány levezetésére. A szerződést kisebb módosítással az összes erdélyi cukorgyárak és cukorrépa-termelők elfogadták. A miniszterium által aprobált szerződéses megállapodás szerint az idei cukorkampányban a 10 ezer kilogramm nettó súlyt képviselő vagon cukorrépa ára minimálisan 8000 lej, átvéve loco termelő vasútállomás.

A megállapodás egyik klauzulája kimondja, hogy abban az esetben, ha a gyárak valamely okból kénytelenek volnának a cukor nettó árat 16 lejen alul szállítani, akkor a cukorrépa ára a cukor nettó árnak 5 százaléka lehet. A szerződő felek számítva arra, hogy különböző belső gazdasági változások árengedéseket idézhetnek elő, táblázatot állítottak össze, amely pontosan meghatározza a cukorrépa árat, a cukor nettó árnak viszonyítva. Az ártáblázat a következő:

Mennyibe kerül egy vagon cukorrépa?

A bizottság kalkulációját az összes gyárak elfogadták és Aradon is ezzel a szisztemával kezdték meg a cukorkampány lebonyolítását. Az Erdélyi Gazdasági Együlethez érkezett jelentés szerint Aradon történtek ugyan más természetű levonások is, ezek azonban nem érintik súlyosan a cukorrépa-termelőket.

A komplikált kiszámítási kules alapján a cukorrépa ára vagononként az őszi kampányban az alábbi táblázat szerint variálódik:

24 lejes cukor ár esetén vagononként	— — — 11800 lej
1 lej áremelkedés a 24 lejes ár felett	— — — 900 "
0.81 lejes áremelkedés	— — — 729 "
Osszesen	13429 lej

Egy vagon cukorrépa tehát 13.429 lejbe kerülne abban az esetben, ha nem volna tultermelés. Minthogy azonban a belföldi szükségletet a termelés meghaladja, a répaár jelentős mértékben esett, arányosan a termelés fokozódásával. A cukorkampány sikeres kimenetelét előmozdítják az illetékeknek eszközölt csökkentések. A tavalyi és az idei illetékek között 54 banis különbözet van, ami a répa árat 4.86 lejjel való emelkedésének felel meg. Ebből az összegből azonban a termelők csak 3.95 lejt

könyvelhetnek el javukra. A cukorrépa árnak végleges összegéhez a gyárak hozzáütnek még 10 lejt és az 50 kilométeres körzeten belül vasútra adott répa után 4 lej felárat. Ezt a rendszert azonban a gyárak nem tartják be ipontosan, mert az idei kampányra vonatkozó szerződés összes részleteire vonatkozólag még mindig nem történt határozott formában megállapodás.

Hogyan történik a cukorkészletek felhasználása?

A megállapodás kimondja, hogy azokban a megyékben, ahol a hatóságok speciális illetéket vetnek ki a cukorrépa, ezt a pluszt a termelők viselik. Külön intézkedés történt a belföldi fogyasztás és az exportra kerülő mennyiségek kontingentálására vonatkozó megállapodás szerint ha az 1928—29. évi időny termelése alatta marad az elmúlt évi cukortermelésnek, akkor a belföldi fogyasztás fedezésére a gyárak az 1926—27. és 1927—28. évi időnyekből megmaradt készleteket használják fel. Hivatalos megállapítás szerint az 1926—27. évi időnyről 3173 vagon cukor maradt vissza, míg az 1927—28. évről visszamaradt cukor

mennyisége 2463 vagon. Ezeket a rendelkezésre álló mennyiségeket olyan arányban osztják el, hogy a belföldi szükséglet fedezésére az 1926—27. évi maradvány kétharmadát, a következő évinek pedig egyharmadát használják fel.

Az 1927—28. évről megmaradt készletek felhasználásának arányában a cukorgyárak kötelezték magukat arra, hogy a termelőknek vagononként 1463 lejt térítenek meg, levonva ebből az összegből a havi egy százalékos kamatot, amelyet 1928. április elsejétől kezdődőleg számoltanak.

A cukorgyárak és a cukorrépa-termelők között létrejött szerződés az exportra vonatkozólag speciális intézkedéseket állapít meg. Amennyiben az 1928—29. évi termelés meghaladná az 1928. február 1-től 1929. január 31-ig terjedő időtartamra megállapított fogyasztás mennyiségét, akkor a megmaradt feleslegre nézve a cukor árat a hamburgi tőzsde jegyzése szerint a november 1. és 1929. február elsejei időszakban a pénz és áru közeparányosa alapján állapítják meg.

Az exportnál a valutának lejre való átszámítása a bukaresti tőzsde közép árfolyama alapján történik.

Török Bálint, az EGE főtitkárának nyilatkozata az idei cukorkampányról

A meginduló cukorkampánnyal kapcsolatosan munkatársunk kérdést intézett Török Bálinthoz, az Erdélyi Gazdasági Egylet főtitkárához, aki a következőket mondotta:

Romániában sok más cukorrépa-termelő állammal szemben speciális helyzet van, amennyiben a cukortermelők és a cukorgyárak viszonyát évek óta előre megkötött és hivatalosan aprobált szerződés szabályozza. Ezeket a szerződéseket az érdekeltek az ipar és kereskedelemügyi miniszterium mellett működő vegyesbizottság jóváhagyásával, rendszerint novemberben készítik elő és a következő év februárjában perfectuálják.

Évek óta az a helyzet, hogy Romániában a cukorrépa-termelés és ezzel kapcsolatosan a cukorgyártás jóval meghaladja azt a kontingenst, amely a belföldi szükséglet maximumának felel meg. Ennek tulajdonítható, hogy évenként átlagosan 2500—3000 vagonnal nagyobb a produkció, mint amennyit a piac felvevőképessége elbir. Az elmúlt évben például a romániai gyárak összesen 12 ezer vagon cukort termeltek, ebből azonban 3000 vagon fölüléleg visszamaradt.

Cukor-exportról szó sem lehet, mert általánosan ismert tény, hogy a tultermelés a világ összes államaiban megnyilvánul. Ettől eltekintve azonban figyelembe kell venni, hogy a nehéz gazdasági viszonyok miatt a romániai gyárak termelési rezsije meglehetősen nagy és így nem tudják olyan áron előállítani a cukrot, amely alatta állana a világpiaci áraknak. A tultermelés folytán a többi államokban is megnyilvánul az a tendencia, hogy az árakat bizonyos határok közé szorítsák.

A romániai cukorkampány sorsa tehát sem pesszimista, sem optimista jóslásoknak nem ad helyet, miután annak lebonyolítása a régi szisztema szerint történik, amelynek normáit a fennálló megállapodás pontosan körülírja. Tagadhatatlan, hogy az árak szempontjából bizonyos mértékben feszült a helyzet, de ez — csak

a tultermelés következménye.

Ugy az Erdélyi Gazdasági Egylet, mint a többi mezőgazdasági faktorok részéről lépések történtek az irányban, hogy a romániai cukorrépa-termelést racionalis módon, vagy kontingentálják, vagy esőkentsék. Több tervzet is készült, amelyeknek vezérelve az, hogy a cukorrépa-termelők minél kisebb területen produkálják azt az eredményt, amelyet a jelenlegi viszonyok között elérnek. Ezt a célt jó talajműveléssel akarjuk elérni, még pedig úgy, hogy a természetet holdanként legalább kétszeresére emeljük. A jövő évben kötelezővé tesszük a gazdáknak a szuperfoszfát használatát, ugyanakkor pedig kísérleteket végeztünk a mézszitrogénnal is, amelynek használatát szintén rendszeríteni fogjuk a cukorrépa-termelés racionalizálásánál.

Közzülest tart a felszámolás alatt levő dévai Transsylvania Konzervgyár.

A dévai Transsylvania Konzervgyár — mint megirtuk — már régebben elhatározta felszámolását. A kezdetben kifünő üzletmenettel dolgozó vállalat felszámolását a súlyos gazdasági és pénzügyi viszonyok kényszerítették ki. A vállalat mint szövetkezett működött, amelynek felszámolóbizottsága október 15-re évi közzülest hívott össze. A közzülesen a felszámolóbizottság jelentést tesz a likvidáció eddigi menetéről és bemutatja a számadásokat.

A részjegyek tulajdonosai részjegyeiket a Dévai Takarékpénztár Részvénytársaságnál kötelesek letébe helyezni. Ha az október 15-re összehívott közzülés határozatképtelen volna, úgy a közzülest október 25-én tartják meg.

Bécsi szerkesztőségünk címe:

Benczel Béla

Wien, IV. kerület,

Schönburg Strasse 36.

I. emelet.

Adunarea generală a Fabricii de Bere Dreher-Haggenmacher

— Dela redacția noastră din Oradea-Mare —

Fabrica de Bere Dreher Haggenmacher din Oradea, și-a ținut adunarea generală ordinară Marți, în cadrele unui intensiv interes. La adunare au participat între alții și d. dr. Teodor Mihali, primarul orașului Cluj, Paul Szécsi, președintele executiv al institutului Hazai Bank din Budapesta; Oscar Haggenmacher; Ladislau Bocsány, directorul general al Băncii de Credit și Economii din Cluj; dr. Rapoch, directorul institutului Hazai Bank; Marcel Dénes, directorul Fabricii de Bere Kőbánya (Ungaria); dr. Coloman Cziffra, fost prefect; dr. Coriolan Bucico, fost primar; director general Arpad Horváth; Al. Fenyő; și Hermann Friedmann, directorul general al fabricii.

Adunarea a luat la cunoștință cu plăcere raportul direcțiunii, care accentuiază, că fabrica nu a fost nevoită să și reducă producția nici în actualul sezon, atât de slab în urma timpului defavorabil și crizei economice, care a bântuit în întreaga țară, berea Dreher-Haggenmacher fiind favorizată. Raportul s'a refrit și la înființarea Cartelului de Bere, care

are menirea să intensifice consumarea berei în România.

Darea de seamă, cât și descărcarea, au fost votate cu unanimitate de voturi, exprimându-se mulțumiri prin proces verbal. dlui director Friedmann Hermann, care

a făcut din fabrică una dintre cele mai impozante și mai rentabile întreprinderi din România.

Comitetul de supraveghiere și Consiliul de administrație, cu toate că le-a expirat mandatul, au fost din nou realese. Astfel membri în direcțiune sunt dnii: Paul Sechi, dr. Coloman Cziffra, Oscar Haggenmacher, Arpad Horváth, dr. Aurel Lazar, dr. Teodor Mihali, Eugen Dreher, Hermann Friedmann, Ladislau Bocsány, dr. Zoltán Szánó, cr. Coriolan Bucico, dr. Dumitru Mangra și dr. Iosif Iac b, iar censorii dnii Desideriu Guțfics, B. Bodor, Al. Fenyő, Emil Deutsch, Aurel Cănaș și T. Sfârlea.

Asigurări speculative

Nouii norme pentru eliminarea speculațiilor

Piața asigurărilor în România s'a înrăutățit considerabil, din cauza multiplexelor inconveniente, cari în cadrele unui articol, ca acesta, nu începe și astfel ne mărginim la caracterizarea unui singur inconvenient, la asigurările speculative, cari apar în fiecare ram al asigurărilor.

În fiecare asigurare, se ivește câte un element al speculației. Fiecare persoană se asigură, de pildă pe 20 de ani, nu numai în speranța, că după aceea durată își va primi întreaga sumă asigurată, ci pentru că la caz, că ar deceda mai de vreme, să oată moștenitorii încasa suma asigurată, deci după achitarea câtorva rate. Aceasta posibilitate însă este de un caracter social.

Societățile de asigurări reciproce, înființate în ultimul timp,

se bazează exclusiv pe asigurări speculative, criticând caracterul social al asigurărilor.

Astfel se dă ocazia la foarte dese abuzuri. Asigurările pentru cazuri de moarte, a înlesnit și asigurarea persoanelor trecute peste limita de asigurare. Această posibilitate, evident, este de mare importanță. Dar ce se întâmplase în interval? În decursul războiului și după aceasta perioadă, ivindu-se dorul după îmbogățire rapidă,

soliditatea asigurărilor a alunecat pe puncta speculațiilor

cu toate că n uacesta era scopul inițial fiecare societate pornind solid și schimbându-se regimul numai în urma mentalității ivite atât în rândurile populației, cât și ale societăților de asigurare.

Știm o societate care de pildă, a acceptat asigurarea infirmilor de la un asil.

Și cunoaștem cazuri, în cari o persoană a fost asigurată de opt ori, despre care toate persoanele asiguratoare au știut iar acuma suntem informați, că

directorul unei societăți a încasat taxe după decedări inexistente.

Astfel de lucruri se pot însă întâmpla numai la societăți în comandită nesupuse controlului, deși această întreprindere

prindere de atunci s'a transformat în societate pe acții.

Speculația, în consecință este necesar să o eliminăm, pentru că numai astfel putem să admitem asigurarea pentru cazuri de moarte. În privința eliminării speculației în primul rând este necesar să se reglementeze limita de vârstă a persoanelor de asigurat, admițându-se o singură asigurare și nu mai multe pentru aceeași persoană.

La reglementarea limitei de vârstă este necesar să se valideze tocmai punctul de vedere neaplicat până în prezent, fiindcă la calculații întotdeauna s'au avut în vedere încorect datele statistice de mortalitate.

În multe cazuri s'a constatat că mortalitatea asiguraților se intensifică. În Occident

baza de calculație este pretutindeni media de viață a asiguraților și nu a întregii populații.

În această privință englezii au și alcătuit tabele, cari se întrebunțează ca bază în Occident. Asigurații reciproci putând să se încheie numai ca asigurări pentru cazuri de infirmitate,

baza calculațiilor poate fi numai media vârstei asiguraților,

fiindcă nu se poate admite ca după unul proaspăt intrat într-o grupă, în caz de decedare, să se achite aceeași sumă, ca și după unul intrat mai demult, după care s'au achitat mai multe rate. Doar aceasta îi dăunează pe ceilalți membri.

Cele relatate într'un bloc, ne-ar servi următoarele principii călăuzitoare pentru asigurări:

1. Stabilirea unei limite, pe baza mediei de vârstă a asiguraților.
2. Aplicarea unui termen de așteptare, care să excludă posibilitățile de speculație.
3. Fiecare persoană să poată fi asigurată numai o singură dată.
4. Achitarea progresivă a sumei asigurate.

Limitele aceste, evident, ar reglementa numai posibilitățile de speculații a asigurărilor reciproce, necesităndu-se și introducerea unui sistem de rezerve, care să ofere garanții asiguraților.

Exploatare forestiere

„Ministerul de Agricultură și Domenii a acordat următoarele brevete de exploratori forestiere, publicată în „Monitorul Oficial” din 10 Octombrie 1928:

Amenajamentul pădurii comunale Sârsig, pendinte de comuna Sâniob, județul Bihor, proprietatea comunei Sârsig, în suprafață de 31 ha, 7600 mp. Regimul Crâng simplu. Revoluția normală de 30 ani, exploatarea în 30 ani și cu garanția de împădurire 500 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Mândra, pendinte de comuna Zagon, județul Trei-Scaune, proprietatea d-lui Polak și soția, în suprafață de 103 ha și 8600 mp. Regimul Codru cu tăieri rase. Revoluția normală 80 ani, exploatarea în trei ani și cu garanția de împădurire 3000 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Amenajamentul sumar al pădurii Valea Bisericii, pendinte de comuna Popești, județul Hunedoara, proprietatea bisericii ortodoxe-române din comuna Popești, în suprafață de 19 ha și 6100 mp. Regimul Crâng simplu. Revoluția normală 30 ani, exploatarea în 30 ani și cu garanție de împădurire 500 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Hliboca, pendinte de comuna Hliboca, județul Storojinet, proprietatea d-lui dr. Alexe de Schibinevschi, în suprafață de 526 ha, și 2200 mp. Regimul Codru cu tăieri succesive. Revoluția normală 80 ani, exploatarea în 80 ani și cu garanția de împădurire 1000 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Deal-Sehelbe, pendinte de comuna Borșa, județul Maramureș, proprietatea bisericii greco-catolice, beneficiul superior din comuna Borșa, în suprafață de 2 ha și 700 mp. pădure. Regimul Codru cu tăieri rase. Revoluția normală 80 ani, exploatarea într'un an și cu garanția de împădurire 3000 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Stoinița, pendinte de comuna Livăzani, județul Hunedoara,

proprietatea d-lui Apáty Arpad, în suprafață de 89 ha și 900 mp. Regimul Codru cu tăieri rase. Revoluția normală 80 ani, exploatarea în 2 ani și cu garanția de împădurire 4.000 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Amenajamentul pădurii Fundătura și Slameu, pendinte de comuna Logic, județul Mureș, proprietatea d-lui Daniel Ebető, în suprafață de 58 ha și 100 mp. Regimul Crângul cu 50 rezerve la ha. Revoluția normală 20 ani, exploatarea în 20 ani și cu garanția de împădurire 500 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Bucovița zisă Aga, pendinte de com. Brestovăț, jud. Timiș-Torontal, proprietatea succesiunii def. doctor Iuliu Iuhos, în suprafață de 400 ha, 1.800 mp., din cari se exploatează 192 ha, 7.200 mp. Regimul Crâng simplu, iar în parchetele cari au vârsta arboretului mai mare de 40 ani, se vor opri câte 50 rezerve la ha. Revoluția normală 20 ani, exploatarea în 4 ani pentru suprafața de 192 ha, 7.200 mp. ce se exploatează în anii 1927—1930.

Garanția de împădurire 500 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Regulamentul de exploatare al pădurii Vilaueca, pendinte de comuna Vilaueca, județul Storojinet, proprietatea moșt. Hersch Weissglos, în suprafață de 522 ha, 500 mp.

Regimul Codru cu tăieri rase.

Revoluția normală 80 ani, exploatarea în 46 ani, cu perioada de așteptare dela 1933—1966.

Garanția de împădurire 4000 lei de hectar.

Revizuirea după 10 ani.

Amenajamentul pădurii composesorului Ciurmani, pendinte de comuna Ciurmani, județul Ciuc, proprietatea composesorului Ciurmani, în suprafață de 2142 ha, 100 mp., din cari în primul deceniu se exploatează 230 ha, 9.004 mp.

Regimul Codru cu tăieri rase.

Revoluția normală 80 ani, exploatarea în 80 ani și începe în anul 1928.

Garanția de împădurire 3000 lei de fiecare ha.

Revizuirea după 10 ani.

Licitatie pentru aprovizionarea trupelor garnizoanei din Cluj cu carne

Zilnic se necesită 600 kgr. carne

În ziua de 30 Octombrie a. c. ora 10, se va ține licitațiune publică la Comandamentul Corpului 6 Armată Serviciul Intendenței Cluj pentru furnizare de carne trupelor din garnizoana Cluj pe timp de un an, socotindu-se că cantitatea de furnizat va fi de circa 600 kgr. pe zi.

Condițiunile sunt prevăzute în caetul de sarcine cpre se află la Serviciul Intendenței Corpului 6 Armată din Strada Dorobanților No. 10 Cluj.

Licitatiia se va ține cu oferte scrise în conformitate cu art. 72—83 din Legea Contabilității Publice însoțite de o garanție de 10% din valoarea căruia ce urmează a se furniza pe timp de un an. Blanchețele tip pentru oferte se găsesc

la Camera de Comerț și de Industrie Cluj sub No. 2500—1928.

Aci amintim, că anul trecut pentru aceste trupe măcelarul Hermann Schnabel din Cluj livrase carne.

PARKETTA

száraz, legjobb minőségben, legolcsóbban

Intreprindere Aradana pentru Industria Lemnului

CZEILER, ROZNIS & C-NAI ARADON.

Parkettát lerakással együtt is vállalunk. — Telefon számok: 187, 504.

Criza de consumație n'a influențat bilanțul Fabricii de Bere din Timișoara

Acționarii întreprinderii primesc o dividendă de 70 lei Ce spera Fabrica de Bere din Timișoara dela Cartel?

Fabrica de Bere din Timișoara S. A. și-a avut a 44-a adunare generală în 4 Octombrie a. e. sub prezidenția dlui Sigismund Szana, consul englez, președintele societății. Raportul direcțiunii l-a prezentat dl Oscar Szidon, directorul întreprinderii, constatând, că speranțele nutrite anul trecut în privința consumației berei, nu s'au realizat, sezonul fiind neprielnic pentru bere.

Pentru contrabalansarea reducerii consumației Fabrica de Bere din Timișoara, și-a înființat în Cluj un depozit modern, instalat cu frigorigere și o fabrică de gheață artificială. Astfel

cu toată concurența puternică și reducerea consumației, și-a putut menține traficul la nivelul din anul precedent.

Concurența murdară insuportabilă, care s'a iscat între fabricile de bere, în Aprilie au determinat pe fabricanții din Ardeal și Banat, ca să se cartelizeze, pentru a elimina excesele de concurență ale unor fabrici, reglementând fabricarea berei și reducând exageratele credite și în genere,

aducând în concordanță interesele consumatorilor cu ale fabricelor.

In urma cartelării nu numai fabricile de bere, ci și depozitarii cu restauratorii au perspective mai favorabile.

In darea de seamă, direcțiunea anunță, că Societatea Română Diamantă de sub conducerea Fabricii de Bere din Timișoara, de asemenea a înregistrat succese în sezonul trecut.

Adunarea luând act cu bucurie despre activitatea întreprinderii, a hotărât să acorde o dividendă de 70 lei după fiecare acție din venitul net, cupoanele achitându-se din 5 Octombrie a. e. la Banca Timișoreană de Comerț S. A.

La fondul de rezervă a mai adăugat 1.306.650 lei, rezervele deschise ale întreprinderii cifrându-se la 13 milioane 400.000 lei, iar fondul de rezerve la 10.000.000 lei, fondul de pensii al salariaților întreprinderii sporindu-se cu 200.000 lei la 4.320.972 lei.

Adunarea în fine a reales consiliul de administrație și de supraveghere, în care a fost ales și dl Sever Bocu, deputat, în locul regretatului Henrich Baader, care ani de-a rândul a luat parte activă în conducerea întreprinderii.

hogy a két intézet között állandó kapcsolat létesül olyképen, hogy a

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank átveszi a Banca Chrissoveloni, a Banca Chrissoveloni viszont megkapja a Kereskedelmi Bank részvényeinek egy paketjét.

— Nincs kiérva, hogy legközelebb a Kereskedelmi Bank képviselést is nyer a Banca Chrissoveloni igazgatóságában is és pedig valószínűleg a román viszonyokat

alaposan ismerő Conrad Ottó személyében. Párhuzamosan a Kereskedelmi Bank és Banca Chrissoveloni tranzakciójával

az Angol-Magyar Bank viszont a Banca Marmorosch, Blank & Co.-val készül szorosabb kapcsolatot létesíteni.

A magyar tőkeexpozíció tehát jelentős sikereket könyvelhet el Romániában és a magyar-román tőke kollaboráció csak hasznos hajthat mindkét országnak.

Industria Forestieră din Nasici își ține adunarea generală în Geneva, în 20 Oct.

Dividenda o urcă la opt franci

Conzernul Union Nasici pentru industria forestieră și-a convocat adunarea generală pe 20 Octombrie a. e. în Geneva, unde va pleca între alții și dlul membru din direcțiune dr. Albert Hirsch președinte; Hermann Rosenberg de Gyugyenoș, președinte executiv; Carol Ernyei membru în direcțiune la Pesti Hazai și Paul Szécsi director general la Pesti Hazai.

La adunare direcțiunea va raporta gestiunea din anul precedent, care se prezintă excelentă din toate punctele de vedere, fiindcă

Nasici s'a folosit cu succes și pri-

ceper de conjunctura vită pe piețele internaționale forestiere.

Direcțiunea, având în vedere, că anul precedent, estinzându-și cadrele de activitate, a înregistrat rezultate cu mult mai favorabile, intenționează

să urce dividendă din anul precedent dela 7 la 8 franci cecșieni.

Inițiativa direcțiunii de-a urca dividendă, a provocat satisfacție în rândul acționarilor și totodată a influențat și bursele, la cari își are introduse efectele și la cari acțiunile înregistrează o urcare de cursuri, în urma cererei intensive.

Beszélgetés egy budapesti bank vezérigazgatójával a magyar tőzsde válságáról és magyar tranzakciókról a román pénzpiacon

Irta: Benczel Béla

(Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság szerkesztőjétől)

(Budapest, október 10). A budapesti közgazdasági körökben állandóan a magyar tőzsde kríziséről beszélnek, amely megbénító hatással van az egész magyar gazdasági életre. Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” munkatársa beszélgetést folytatott az egyik nagy magyar bank vezérigazgatójával, aki a következőket mondotta a budapesti tőzsde válságáról és a román pénzpiacon tervezett magyar tranzakciókról:

— A tavaszi hónapok óta a magyar tőzsde jegyzései állandóan eső tendenciát mutatnak. Az áprilisi kisebb mértékű szilárdulás után

a részvények értéke tizenharmadik számban körülbelül husz százalékot esett.

— A tőzsdetechnika alapos ismerői előtt különösnek tűnik fel a helyzet, mert bár senkisémet várhatja, hogy a tőzsde állandó emelkedő irányzatot kövessen, mégis egészségtelennek látszik a részvények értékének ily hatalmas eltérése. A budapesti tőzsdén szinte már úgy látszik, hogy eltűnt volna minden élet, megszűnt volna az üzlet és csak a napi spekuláció bonyolítja le a maga játékeit. Ez a hanyatlás, mint a gazdasági viszonyok pontos fokmérője azt jelenti, hogy azon a területen, amelyre a tőzsde kihat, megszűnt az üzlet és hanyatlak a gazdasági erő. Azonban több lehetőség van ennek a kétségtelenül ferde állapotoknak a megjavítására és

a bankok, ahogy érdekük-

ben fog állani a tőzsdei szilárdulás minden esetben azon lesznek, hogy ezeket a módokat megtalálják.

— A tőzsde tehát minden valószínűség szerint rövidesen meg fog javulni, mert különben ellentétbe kerülne önmagával.

A magyar bank vezére érdekes romániai vonatkozású bankeseményről is számolt be munkatársunknak.

— A múlt héten szigorú inkognitóban Budapesten járt M. Chrissoveloni, a híres román bankház vezérigazgatója. Értesüléseim szerint M. Chrissoveloni a Kereskedelmi Bankkal tárgyalta szorosabb kapcsolat létesítése céljából. A Kereskedelmi Bank 1914 előtt, a Marmorosch, Blank & Co.-val állott szorosabb összeköttetésben, amelynek akkor a kezdet nehézségeinek közepette igen jól jött a hatatmas magyar intézet támogatása. A háború alatt azonban megakadtak ezek a kapcsolatok és utána a Marmorosch, Blank & Co. a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. utján az Angol-Magyar Bankkal került összeköttetésbe. A Kereskedelmi Bank két-három év előtt kezdett szerepelni, mint főkihelyező a román piacon. Hozzájárult a román cukoripar és malomipar termelési hitelszükségletének kielégítéséhez és ez alkalommal összeköttetésbe lépett a Banca Chrissovelonival, amely részt vett a Salgó-Urikányi, Petrosani-Lupeni tranzakció lebonyolításában is. Az összeköttetésből szoros üzletbarátság lett és most szó van arról,

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt. megváltoztatja cégét és csak az eredeti régi Biharmegyei Takarékpénztár Rt. lesz

Mr. Richard Sefton Turner londoni bankvezér Nagyváradra érkezik és résztvesz a Biharmegyei Takarékpénztár rendkívüli közgyűlésén

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” nagyváradai szerkesztőségétől

Egész Romániának egyik legjelentékenyebb pénzügyintézete, a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Részvénytársaság, amely mint emlékeztetés, az elmúlt esztendőben elsőnek hozta be az angol magántőkét Romániapiacára, október 18-án, csütörtökön rendkívüli közgyűlést fog tartani. Ennek a rendkívüli közgyűlésnek mindössze két pontból álló tárgysorozata van, de a rövid tárgysorozat dacára a közgyűlés az intézetre nézve különös jelentőséggel bír.

Ezen a közgyűlésen fogják ratifikálni a Nagykárolyi Önszegélyező Népbanknak néhány héttel ezelőtt történt fuzióját

a Biharmegyei Takarékpénztárral és a fuzióált nagykárolyi banknak a nagyváradai pénzügyintézet fiókjaként való tovább működését.

A második pontja a rendkívüli közgyűlés tárgysorozatának a pénzügyintézet nevének megváltoztatása. Köztudomású, hogy a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank közel hatvan évvel ezelőtt alakult Biharmegyei Takarékpénztár Rt. céggel és csak tizenkét évvel ezelőtt, amikor a Gazdasági Bank beleolvadt, vette fel a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt. nevet. A csütörtökön megtartandó rendkívüli közgyűlésen az igazgatóság javaslatot tesz a pénzügyintézet cégéből az ujonnan felvett „és Gazdasági Bank” megjelölés förlésére, úgy, hogy ez az ide s tova hatvan esztendő pénzügyintézet visszakapja eredeti régi nevét és továbbra is

Biharmegyei Takarékpénztár Rt. elnevezés alatt fog működni

és minden bizonnyal tovább virágozni.

A rendkívüli közgyűlésnek különben más érdekessége is lesz. Értesülésünk szerint vasárnap Nagyváradra érkezik Londonból Mr. Richard Sefton Turner, annak a nagy angol pénzügyintézetnek vezérigazgatója, amely az elmúlt évben a jelentékeny angol font kölcsönt folyósította a Biharmegyei Takarékpénztárnak.

Mr. Richard Sefton Turner egyébként már igazgatósági tagja a Biharmegyei Takarékpénztárnak

és Nagyváradra való megérkezése elé közgazdasági körökben különös érdeklődéssel tekintenek,

Aradon a Hartmann S. és Fia cég kapta meg a szemétkihordási jogot

Arad város tanácsa a napokban tartotta meg a nyilvános értejtést a szemétkihordási jognak három évre való bérbeadására. A városi tanácshoz három ajánlatot nyújtottak be, amelyek közül a Hartmann S. és Fia cégé volt a legelőnyösebb, amely cég évi 42 ezer lej ajánlott fel a koncesszióért. Az interim bizottság az ajánlat alapján megkötötte a szerződést a Hartmann S. és Fia céggel.

Citiți „Lennul”

Desfășurarea campaniei sfeclor de zahăr

Declarațiile Dlui Valentin Török, secretarul U. A. A. — Supraproducție de zahăr pretutindeni — Dezvoltarea prețurilor — Raționalizarea culturii de sfeclă — Desfășurarea actualei și precedentelor campanii

„Ardealul Economic” ocupându-se cu dezvoltarea campaniei de zahăr, ce s'a pornit în Europa, a evidențiat că recenta conferință a fabricanților de zahăr, s'a încheiat cu un complect eşec, pe când țările, cari produc sfecele de zahăr, au înregistrat o recoltă, ce cu 2% este mai redusă decât cea din anul precedent. Piața mondială de zahăr încă nici acum nu este consolidată și simptomele ei se evidențiază și în România.

În România s'a și pornit campania de zahăr. În Arad fabrica a și început să-și execute angajamentele făcute în Martie. Producții livrează sfecele de zahăr din abundență.

În regiunea Târgu-Mureș, campania se începe în 8 Octombrie, pe când fabrica de zahăr din Bod, își începe aprovizionarea cam prin 10 Octombrie.

Campania se desfășoară după convenții cartelare

Dela începutul anului se putea constata deja, că recolta sfeclor de zahăr, anul acesta va întrece cu mult cantumul necesar consumației indigene. După uzul obișnuit, producții și fabricanții sau îngrijit demult pentru desfășurarea campaniei, stabilind cadrele necesare acestei operațiuni, în-

18 lei costă zahărul, atunci vagonul	de sfeclă de zahăr costă	8000 Lei
19 " " " " " "	" " " " " "	8400 "
20 " " " " " "	" " " " " "	8900 "
21 " " " " " "	" " " " " "	9500 "
22 " " " " " "	" " " " " "	10200 "
23 " " " " " "	" " " " " "	10900 "
24 " " " " " "	" " " " " "	11800 "

Intrucât prețul net al zahărului ar trece peste 24 lei, atunci și prețul sfecele de zahăr se urcă cu câte 900 lei după fiecare leu în plus, în proporția urcării.

Prețurile sfeclor de zahăr se stabilesc întotdeauna după prețurile zahărului, stabilite de către minister. Prețul net se stabilește, reducându-se din prețurile indicate: impozitele și taxele, transportul, ambalajul și alte spese ce se ivesc. Aceste reduceri în actuala campanie s'au stabilit după cum urmează:

Impozit de consumație — — —	4.—
" " cifra afacerilor — 0.24	
Spese de transport — — —	1.85
" ambalaj — — —	0.60
Taxe de consumație — — —	0.25

Diversele taxe se cifrează deci la 6.94 lei în total față de cele din anul 1927, cari se cifrau la 7.48 lei. În astfel de condițiuni

prețul oficial de desfacere engros a zahărului s'a stabilit la 32.75 lei pe anul 1928—29.

Din această sumă scăzându-se sumele indicate, rezultă 25.81 lei față de 25.27 lei din anul precedent, sumă, care reprezintă prețul net al zahărului.

Cât costă un vagon de sfeclă?

Călcuțiile aceste întocmite de comisie, le-au acceptat toate fabricile, campania începându-se și în Arad pe bazele acestei calcuții. După datele primite dela Uniunea Agricolă Ardeleană, în Arad s'au mai făcut și alte scăderi, dar aceste nu sunt grave pentru producții.

Pe baza cheiei complicată a socotelilor, prețul sfeclor de zahăr varia-

că din Martie, prin comisia mixtă dela Ministerul de Comerț, comisie, în care sunt și delegați de ai producătorilor și fabricanților.

În realitate, pentru desfășurarea campaniei, s'a încheiat două contracte: unul pentru vechiul Regat și unul pentru Ardeal. Aceste contracte le-au acceptat toți fabricanții și producătorii din Ardeal cu câteva modificări. Aceste contracte, aprobate de către minister, evidențiază că un vagon de 10.000 kgr. sfecele de zahăr, se plătește cu cel puțin 8000 lei ab gara producătorului.

Intr-o clauzulă a contractului se prevede că întrucât fabricanții ar fi nevoiți să-și vândă zahărul sub prețul de 16 lei, din cauza vre-unui eveniment de forță majoră, atunci

prețul sfeclor de zahăr nu poate trece peste 5% a prețului net de zahăr.

Părțile interesate au alecruit chiar și un tablou de prețuri comparative, pentru ca să nu se provoace discordii la caz de ivirea vre-unui inconvenient de forță majoră, în care prețurile s'ar schimba. Prețurile comparative s'au stabilit în următoarele condițiuni, dacă:

18 lei costă zahărul, atunci vagonul	de sfeclă de zahăr costă	8000 Lei
19 " " " " " "	" " " " " "	8400 "
20 " " " " " "	" " " " " "	8900 "
21 " " " " " "	" " " " " "	9500 "
22 " " " " " "	" " " " " "	10200 "
23 " " " " " "	" " " " " "	10900 "
24 " " " " " "	" " " " " "	11800 "

ză după tabela următoare, înregistrându-se

11.800 lei, când prețul zahărului se cifrează la 24 lei, 900 lei constituind diferența de urcare dela 1 leu peste prețul de 24 lei, 729 lei rezultând dela sporul de 0.81 lei. În total 13 429 lei.

Din socoteala aceasta se poate constata deci că un vagon de sfeclă ar costa 13.429 lei, la caz, că nu ar fi supraproducție. Recolta abundentă însă, anul acesta întrecând cantitatea necesară consumului intern, a contribuit la reducerea prețului sfecele, în proporție cu intensificarea producției. Reușita campaniei se asigură și prin

scăderea taxelor, cari înregistrează o reducere de 54 bani, față de cele din anul precedent, eveniment care contribuie la urcarea prețului sfecele cu 4.86 lei.

În urma supraproducției și a scăderii prețului zahărului însă, această urcare nu se prea poate aplica în genere, pentru că socotind mai amănunțit, producătorilor le revine numai 3.95 lei din această sumă. La suma definitivă a sfeclor de zahăr, fabricanții mai adaog 10 lei, iar după transporturile predate în distanță de 50 km. încă 4 lei. Aceste dispoziții, după părerile unora, nu se prea respectă, nefiind concrete angajamentele luate pentru actuala campanie.

Utilizarea stocurilor

În clauzula angajamentelor se precizează, că în județele, în cari sunt taxe speciale pentru comerțul sfeclor de zahăr, plusul acesta îl suportă producții. Separat sau mai menționat clauzule și pentru

contingentarea stocurilor destinate exportului

convenția pentru repartizarea stocurilor necesare consumului intern, menționează, că dacă producția va fi mai mică, decât în anii precedenți, atunci fabricanții sunt obligați, ca să-și utilizeze stocurile din sezonul 1926—27 și 27—28.

Din datele oficiale reiese, că

din sezonul 1926—27 au rămas 3173, iar din 1927—28 au rămas 2463 vagoane de zahăr.

În proporția utilizării stocurilor din 1927—28, fabricile restituie producătorilor 1463 lei de fiecare vagon, după angajament. Din această sumă se scade însă 1% dobândă pe fiecare lună, scăotându-se dela 1 Aprilie 1923.

Dl Valentin Török, secretarul Uniunii Agricole Ardelene despre actuala campanie

— În România situația producției este specială, în comparație cu alte țări producătoare de sfeclă, reglementându-se situația dintre producători și fabricanți, cu angajamente încheiate de ani de zile și aprobate de autorități. Aceste angajamente, cu aprobarea comisiei mixte din Ministerul de Comerț, se încheie în Noiembrie și se perfectuiază în Februarie a anului viitor.

— Producția de sfeclă și astfel și cea de zahăr, în România este cu mult mai mare, decât necesită consumul intern. Astfel se întâmplă, că

anual se înregistrează o supraproducție care-i cu 3000 vagoane mai mare, decât necesitățile indigene.

Anul trecut de pildă, fabricile au produs în total 12 mii vagoane de zahăr, din care 3 mii au rămas neutilizate.

— Despre export de zahăr, nici vorba nu poate să fie, fiecare stat având supraproducție și fabricile noastre neputând produce atât de ieftin, ca să poată exporta. În urma supraproducției și în celelalte state s'a ivit tendința de-a se restrânge prețurile în anumite cadre.

Meghivó.

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank 1. évi október hó 18-án délelőt 11 órakor Nagyvárodon Str. Avrom Iancu 3. sz. alatti hivatalos helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. részvényesek ezuton meghivatnak.

A rendkívüli közgyűlés napirendje a következő:

1. Határozathozatal az igazgatóságnak a Nagykárolyi Önszegélyző Népbank beolvásztására vonatkozó indítványa fölött.
 2. A cég megváltoztatása.
 3. Alapszabálymódosítás.
- Kelt Oradea, 1928 október 5.

Az igazgatóság.

A Brassói Általános Takarékpénztár gyergyószentmiklósi fiókja megkezdte működését.

Megirtuk, hogy a Brassói Általános Takarékpénztár üzletkörének kibővítése új fiókok felállítását tette szükségessé. A napokban Gyergyószentmiklóson a Píeja Regina Maria 20/b szám alatt megnyílt a Brassói Általános Takarékpénztár új fiókjintéze, amely a banküzlet minden ágával foglalkozik.

A fiókjintézet vezetésével a Brassói Általános Takarékpénztár közrönlí cégjegyzőjé, Dieners Gyulát bizta meg az igazgatóság.

Convenția încheiată între producții și fabricanți, conține clauzule speciale și pentru export, cari conclud, că, întrucât recolta în 1928—29 ar întrece cantitatea de consumație, stabilită pe durata dela 1 Februarie 1928 până la 31 Ianuarie 1929, atunci prețul zahărului rămas de prisos, se stabilește după cursul dela bursa din Hamburg, luându-se media dintre preț și produse pe intervalul dela 1 Noiembrie 1928 și 1 Februarie 1929.

Cursul valutar se stabilește la export în lei, după media dela bursa din București.

De altfel dl dr. Valentin Török, secretarul Uniunii Agricole din Ardeal, în privința perspectivei campaniei actuale de sfeclă, ne-a declarat următoarele:

— Campania de zahăr în România nu poate da loc nici la păreri optimiste și nici la pesimiste, avându-se în vedere, că se desfășoară după norme stabilite în convenții încheiate dinainte. Situația puțin este accentuată numai în privința prețurilor, dar tensiunea este exclusiv rezultatul supraproducției.

— Atât din partea Uniunii Agricole din Ardeal, cât și din partea factorilor economici de altfel s'a inițiat

să se contingenteze producția de sfeclă prin raționalizarea agricolă sau prin reducerea stocurilor.

În această privință s'au redactat mai multe proiecte, cari țintese la realizarea aceluiaș nivel de producție de azi, însă pe un teritor mai mic. Scopul acesta credem să-l putem realiza prin intensificarea cultivării pământului, prin care am putea obține un dublu rezultat,

obligându-i pe producători să utilizeze superfosfat

făcând încercări și cu nitrogen în acelaș timp, pentru a raționaliza producția sfeclor de zahăr prin sistematizarea utilizării acestor îngrășăminte.

Módosították a vasúti tarifaszabályzatot.

A vasúti vezérigazgatóság az áruszállítási tarifaszabályzat 17., 18. és 19. pontjait a következőképp változtatta meg:

Az árufeladók kötelesek a fuvarlevélben az áru megnevezését és klasszifikációját is feltüntetni, ellenkező esetben az A) dijszabást fogják alkalmazni, tekintet nélkül a feladó vagy átvevő esetleges felszólalására.

A nem megnevezett árukat a kereskedelmi osztályozás szerint fogják kezelni. Azoknál az áruknál, amelyeknél a tarifa a csomagolás módját is előírja, a fuvarlevélben pontosan fel kell tüntetni az áru ezen kötelezettségét.

Ha a fuvarlevélben ezt a kötelezettséget vagy a szállítmány tartalmát nem tüntetik fel, illetőleg nem világlik ki pontosan és ez különböző taxálási lehetőséget nyújt, mindig a magasabb taxát fogják felszámítani.

Ha a szállítók nem respektálják ezt a kötelezettséget, a vasút nemcsak hogy büntetést alkalmaz, de a szenvedett károktól kártérítési igényvel lép fel a feladóval szemben.

Redacția ziarului „Ardealul Economic” în VIENA: Bela Benczel, Wien, IV. Schönburg Strasse No. 36, etajul I.

Anteproiectul de lege pentru asigurarea animalelor

Expunerea de motive

Dr. C. Argetoianu ministrul agriculturii și domeniilor a alcătuit un foarte important anteproiect de lege privitor la asigurarea animalelor cari va fi depus la deschiderea Parlamentului.

Iată în esență expunerea de motive a sus zisului proiect.

Creșterea animalelor constituind una din principalele ramuri de bogăție națională pentru țara noastră, era firesc să ne gândim la toate mijloacele cari pot ajuta la propășirea acestei avuții și între altele, un mijloc de seamă este fără îndoială și asigurarea animalelor.

S'a căutat ca, în direcțiunea asigurării animalelor — să se înfăptuiască o realitate, care să se poată sprijini pe starea actuală de lucruri, fără a putea prelinde să-i se dea extensiunea la care a ajuns în țările unde această faimă de activitate există de mai bine de un secol. La noi în țară, unde acțiunea Statului a înlocuit de cele mai multe ori inițiativa particulară, este timpul să se observe la viață această inițiativă, fără de care nici un progres social nu este posibil.

Forma de asigurare

Ne-am oprit la forma de asigurare cea mai răspândită, la forma ei inițială a mutualității, care leagă pe toți indivizii unei localități la o reciprocitate cu multiple urmări de ordin social, economic și cultural.

Au adoptat principiul „asigurării mixte” — mutualitatea cu sprijinul statului — ca cea mai apropiată de nevoile noastre.

Dificultăți

Două dificultăți mai îngreuiază într-o măsură hotărâtoare realizarea asigurării animalelor anume latura administrativă de medici veterinari suficienți.

Iată motivele pentru care nu vedem nici oportunitatea și nici posibilitatea generalizării asigurării animalelor pe tot teritoriul țării. Ea se va desfășura în mod normal, în măsura mijloacelor locale.

Prima experiență se va face pe un câmp mai redus. Ne vom opri deocamdată la asigurarea numai a animalelor mari, precum și pentru o foarte redusă categorie din animalele mici.

Prima de asigurare

Partea privitoare la fixarea primă de asigurare — având în vedere că asociațiile mutuale nu pot urmări beneficii — rostul lor unic fiind să se acopere în mod reciproc pagubele suferite de către unii dintre asigurați — s'a fixat limita maximă de 2 la sută peste care nu se va trece și la care nu se ajunge decât la nevoie.

Prima se va fixa la finele fiecărui an, dar pentru ca anuitățile să fie în măsură de a acoperi primele pagube — fiecare asigurat depune — odată cu asigurarea

animalelor sale — 1 la sută din valoarea animalelor asigurate — socotit fiecare animal până la maximum 10 mii lei.

Peste această valoare prima va fi de 4 la sută pentru cai și 6 la sută pentru boi.

Prevederi

Avem în mijlociu cam 6.500.000 animale mari, cari socotite la valoarea medie stabilită (10000) capitalul asigurat ar fi de 65.500.000.000

Október 30-án nyilvános árlejtést tartanak a kolozsvári katonai csapatok husszükségletének ellátására

Naponta 600 kiló húst igényel a kolozsvári katonaság

A kolozsvári VI. hadtestparancsnokságának intendaturája október 30-án nyilvános árlejtést tart a VI. hadtest Kolozsváron állomásozó csapatai husszükségletének egy évre való ellátására.

A Kolozsváron állomásozó katonai csapatok husszükséglete naponta 600 kiló.

Az árlejtés feltételei és részletei megtekinthetők a VI. hadtest intendaturájának Kolozsváron, a Strada Dorobantilor 10. szám alatt levő hivatalos helyiségeiben. Az árlejtést a számviteli törvény 72—83 szakaszai értelmében zárt, írásbeli ajánlatokkal tartják meg és az ajánlattevők

presupunând toate animalele asigurate.

Prima maximă de asigurare fiind de 2 la sută ar rezulta suma de 1.311.000.000 lei.

Procentul aproximativ al mortalității fiind presupus la 2,5% urmează să rezulte 163.750 de sinistre, care despăgubite cu 75%, ar însuma 1.228.125.000 lei având deci un excedent de 83.000.000 lei din care să se acopere unele cheltuieli de alimentație cari nu vor putea trece de 0,25% din capitalul animal asigurat.

Ne-am oprit la despăgubirea numai a 75% din valoarea animalului asigurat, pentru a interesa pe proprietar la păstrarea animalelor sale și astfel să coaboreze la opera de prevedere a asociației din care fac parte.

az egy év alatt szállítandó hús ellenértéke összegének 10 százalékat bánatpénzül kötelesek letétebe helyezni.

Az árlejtésre egységes típusú úrlapokat boesátottak ki, amelyek a kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál szerezhetők be. Az úrlapok száma 2500—1928. Az árlejtést Selyey ezredes, a VI. hadtest intendaturájának parancsnoka elnökletével fogják megtartani.

Itt említjük meg, hogy az elmúlt évben a Kolozsváron állomásozó katonai csapatok husszükségletét

Schnabel Hermann kolozsvári mérnökmester látta el teljes megelégedésre.

Cartelurile internaționale industriale

Acorduri colective pentru grupele de produse — O anchetă a Camerei de Comerț Internațională

Camera de Comerț Internațională studiază actualmente importanta chestiune a acordurilor colective pentru grupe de produse.

Se știe că în ultima ședință a comitetului economic al Ligei Națiunilor, în sesiunea din Mai, s'a examinat posibilitatea unei acțiuni colective în materie de politică comercială.

Reluând o sugestie a Comitetului Economic, s'a încercat să se ajungă la acorduri pentru grupe speciale de produse.

Cartelurile internaționale

Intenția a fost ca reducerile colective să se întindă la un număr cât mai mare de articole cari joacă un rol important în viața economică.

Comitetul Economic a examinat chiar asupra căror produse de

bază s'ar putea angaja, în mod util, acțiuni colective.

S'a sugerat ideia acestor acorduri colective pentru aluminiu, fer, ciment, piele și hârtie, pornind dela ideia că o scădere simultană a tarifelor vamale la aceste produse, ar fi de natură să aducă o scădere generală a prețurilor.

Toate cercurile industriale și comerciale sunt direct interesate în realizarea acestui program de acțiune și organizarea economică.

O anchetă a Camerei de Comerț Internațională

Camera de Comerț Internațională și-a luat sarcina de a studia chestiunea acordurilor colective pentru grupe speciale de produse. Și, în consecință, s'a cerut părerea comitetelor naționale din diferite țări. Iată și chestiunile cari figurează în această anchetă.

1) Asupra căror produse de bază s'ar putea angaja acțiuni colective ?

2) Pentru fiecare produs să se indice motivele de ordin național sau internațional cari căăuzesc fiecare țară.

3) Care e părerea Comitetelor Naționale asupra alegerii făcute de comitetul Economic al Ligei Națiunilor, referitoare la produsele amintite mai sus.

4) Care e părerea comitetelor Naționale asupra ideii de a constitui comitetele speciale de personalități interesate pentru fiecare din categoriile de produse semnalate de foarte multe Comitete Naționale.

5) O altă întrebare e dacă federațiile industriale sunt favorabile acestor acorduri.

Camera de Comerț Internațională, crede că e necesar de a avea o documentare precisă asupra stărei de spirit a cercurilor economice și a mijloacelor celor mai eficiente pentru a ajunge la acorduri colective și la o adevărată apropiere economică a popoarelor.

Și Comitetul Național Român va expune punctul său de vedere asupra acestei chestiuni.

Megérkeztek az új román aranypénzek

A Banca Națională a napokban vette át azt az aranypénzmennyiséget, amelyet néhai Ferdinand király és Mária királyné megkoronázásának emlékére Londonban román aranyból vertek. Az új aranypénz 20, 25, 50 és 100 lejes darabokból áll és pedig 300.000 huszlejes, 150.000 huszonötlejes, 150.000 ötvenlejes és 30.000 százejes aranyból, amelynek értéke hárommillió aranylej.

Az aranypénzeket romániai bányákból származó aranyból és ezüsből készítették. A Banca Naționala vezetősége az aranyat rudakban küldte el Londonba. Az aranykészletből az Angol Bank jelenleg még három millió aranylej értékű rudakkal rendelkezik, amely felett a román kormány bármikor diszponálhat.

Az új aranypénzek összetétele a következő: kilencszáz ezrelék arany és száz ezrelék ezüst és bronz. A százejes arany sulya 32.2580 gramm, az ötvenlejesé 16.1290 gramm, a huszonötlejesé 8.0645 és a huszlejesé 6.4516 gramm. A százejes arany átmérője 33 milliméter, az ötvenlejesé 40 milliméter, a huszonötlejesé 30 és a huszlejesé 21 milliméter.

A husz- és százejes aranyak egyik oldalán ez a felírás látható: „Ferdinand I. Regele Românilor”, a másik oldalon az ország cimere România felírással. A százejes aranyak peremén e jelmondattal áll: „Patria și dreptul meu”, magyarul: A haza és az én jogom. A huszonöt- és ötvenlejes aranyak egyik oldala Ferdinand királyt ábrázolja koronázási ornatásban: „Ferdinand I. Regele Românilor” felírással és a pénz értékének megjelölésével, a másik oldal a királynét ábrázolja ugyancsak teljes koronázási díszben „Maria, Regina Românilor” felírással és az 1922 dátummal.

Néhai Ferdinand király nagy érdeklődéssel kísérte az aranypénzek veretését és az eredeti tervekben olyan változásokat is eszközölt, amelynek numizmatikai tudásáról tanu kodnak. Az új aranypénzeket egyelőre nem hozzák forgalomba, mert attól félnek, hogy üzérkedésre használnák fel őket. Az ország magas méltóságai és az éremgyűjtők korlátolt számban kapnak az aranypénzekből, amelyeknek értékét azonban aranyban kell megtéríteniük.

BEREA „URSUS” este excelentă
Az „URSUS” sör a legjobb

Legiferarea unui nou regim de acorduri forțate

Proiecte de lege pentru combaterea crizei comerciale Acțiunea Uniunii Camerelor de Comerț Când e inadmisibil concordatul?

Consiliul Superior Legislativ, a elaborat anteproiectul unui nou cod comercial, în locul celui actual, care nu mai corespunde împrejurărilor de azi.

Uniunea Camerelor de Comerț de asemenea convinsă de necesitatea unui nou cod comercial modern, a elaborat un alt ante-proiect prin Rudolf Gheorghiu, consilier al Uniunii. Acest anteproiect, revizuit de dnl. I. G. Solomon, consilier la Curtea de Apel și M. A. Dumitrescu, profesor stabilește un vast regim pentru acordurile forțate.

In Ardeal și Banat

avem o lege de concordate preventive și această instituție acuma se introduce și în celelalte părți ale țării, existând numai în Ardeal și Banat.

Concordatul preventiv era necesar să se introducă mai demult, în întreaga țară, ca să se înlăture numeroasele imperfecțiuni, ale procedurii falimentelor, cari se solicită exagerat de des, în actuala criză economică. Astfel

s'ar fi putut evita foarte multe falimente

cari nu erau utile.

Principiile anteproiectului elaborat de Uniunea Camerelor de Comerț, au menirea de-a înlătura inconvenientele falimentare, precizând o vastă procedură de concordate preventive, pentru

evitarea procedurii de faliment, în cazurile, în cari nu sunt la locul lor cererile de faliment.

Uniunea Camerelor de Comerț evidențiază următoarele directive în noul ante-proiect de concordate preventive, sau acorduri forțate, după cum se numesc în Ardeal și Banat.

Cererea concordatului

Orice comerciant cu firmă înregistrată conform legii, poate să evite declararea în stare de faliment dacă obține un concordat preventiv, în formele și condițiunile prevăzute de legea de față.

Concordatul preventiv poate să fie acordat chiar după moartea comerciantului.

Cererea de concordat preventiv trebuie adresată de debitor către prezidentul tribunalului de comerț al stabilimentului. Alăturat la cerere, va trebui să depeie la greafă, subscrise de el, următoarele acte:

1. Un inventar cu descrierea și evaluarea amănunțită a activului său și cu arătarea cifrei totale a pasivului;

2. O listă nominativă a tuturor creditorilor lui, recunoscuți de el sau contestați, cu arătarea domiciliului, a sumei și cauzei creanței fiecăruia, precizând dacă sunt garanți cu ipotecă sau privilegiu asupra bunurilor lui și dacă e rudă sau aliat și în ce grad;

3. Expunerea evenimentelor cari arată că debitorul a ajuns în încetare de plăți fiind de bună credință;

4. Propunerile concordatoare.

El va trebui

să prezinte și registrul jurnal și inventar regulat ținute pe ultimii trei ani

sau, dacă comerțul e mai recent, de la începutul lui, precum și ultimul bilanț.

Dacă e o societate, trebuie să alătore și dovezile de legală constituire.

În fine, va depune și recipisa Casei de Depuneri sau a Băncii Naționale pentru suma pe care i-o va fi fixat prezidentul ca prezumată necesară pentru acoperirea cheltuielilor procedurii concordatului preventiv.

Dacă comerciantul e mort, cererea de concordat preventiv poate fi făcută, dar

numai în interval de patru luni dela moarte

și cu condițiunea să fie semnată de toți moștenitorii sau reprezentanții lor, chiar dacă au acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar.

Prezidentul tribunalului va fixa pe cerere ziua când va fi luată în ceretare în Camera de Consiliu și va delega în același timp pe un judecător sindic care să verifice dacă s'au alăturat la cerere toate depunerile de mai sus. Judecătorul sindic va trebui

să înainteze raportul său către tribunal în termen de 5 zile.

La ziua fixată, tribunalul în Camera de Consiliu, contradictoriu cu debitorul, dacă găsește că cererea întruște condițiunile legii o declară admisibilă în principiu. Dacă respinge cererea, declară prin aceeași sentință falimentul.

După admiterea în principiu a cererii judecătorul-sindic trebuie să convoace pe fiecare creditor în mod individual și pe comerciant la o întrunire, precizând locul, ziua și ora. În același timp, va dispune

publicarea de urgență a unei convocări generale a creditorilor,

în „Monitorul Oficial” și într'unul sau mai multe ziare, precum și înscrierea convocării în registrul de comerț și afișarea la bursa din localitate.

Intrunirea nu poate avea loc decât după expirarea a cel puțin unei zile dela data „Monitorului Oficial” în care a apărut convocarea. Ea va fi prezidată de judecătorul-sindic.

În fiecare scrisoare adresată creditorilor vor trebui reproduse propunerile concordatoare în rezumat, cifra activului și pasivului, și se va preci-

za, cu înaintea de întrunire fiecare creditor să înainteze judecătorului-sindic o declarațiune scrisă și semnată de creditor arătând suma creanței, cauza din care derivă, dacă e ipotecară sau privilegiată asupra bunurilor comerciantului, data dobândirii crean-

Când e inadmisibil concordatul?

Concordatul preventiv e inadmisibil:

1. Dacă comerciantul e doșit;
2. Dacă e inculpat pentru bancruță frauduloasă;
3. Dacă e un fost falit nereabilitat;
4. Dacă nu se obligă a se plăti creditorilor chirografari cel puțin 60% din creanțe: capital și dobânzi până la omologarea concordatului. Creanțelor neproducătoare de dobânzi li-se aplică articolul 1006, iar obligațiunile art. 1007.

5. Dacă termenul stipulat pentru

Cassa Economică de Credit din Arad-Cianad își sporește capitalul la 20 milioane

Direcțiunea Băncii Economice de Credit din Arad-Cianad în ultima ședință a hotărât să-și urce capitalul de la 16 la 20 milioane, pe baza unei autorizații primite mai de vreme. Urcarea capitalului societar este rezultatul politicii economice reale și chibzuite, pe care o desvoltă această instituție veche și renumită a Aradului și Banatului, și în special dl Soma Földes, directorul general al băncii.

Increderea, ce se manifestă pentru banca aceasta, se evidențiază și prin urearea depunerilor din anul curent cu 57% față de cele din anul trecut.

Institutul continuând să se desvolte, estinzându-și activitatea în întreg timpul prin filialele ce creiase și ce creiază. Anul acesta, pe lângă filialele din Rovine (Pecica) și Zerind, și-a mai înființat filialele în Chișineul-Crișan, Ineu, Cermei, Sebiș și Buteni.

Predarea mărfurilor la C. F. R.

Direcțiunea generală a căilor ferate, în conformitate cu dispozițiile tarifului local de mărfuri punctele 17, 18 și 19, a luat următoarele dispozițiuni:

Predătorii sunt obligați a declara mărfurile în scrisoarea de trăsură cu denumirea trecută în clasificarea mărfurilor contrar, taxarea se va face după clasa A. fără nici un drept de reclamație din partea predătorului sau destinatarului.

te, precum și mențiunea că aderă sau nu la concordat.

Declarațiunea unei creanțe la concordatul preventiv are aceleași efecte ca la faliment.

Dacă constată că activul nu acoperă nici 60% din pasiv, sau faptele care fac concordatul inadmisibil, judecătorul-sindic e dator să ceară imediat declararea în faliment.

Pentru admiterea concordatului preventiv se cere consimțământul majorității creditorilor, reprezentând trei părți din totalitatea creanțelor cu drept de vot, cunoscute până atunci, inclusiv creanțelor litigioase.

plata cotei trece de 18 luni;

6. Dacă în intervalul dela desemnarea judecătorului-sindic, a făcut în prejudiciul creditorilor acte care îi sunt interzise sau a făcut fără autorizarea lui acte pentru care era nevoie de autorizare sau dacă, cu rea credință, a refuzat să dea judecătorului-sindic lămuririle cerute de acesta relativ la activ și pasiv;

7. Dacă se descoperă în sarcina lui, faptă din cele prevăzute la art. 1091.

Aceste opt filiale, cari funcționează cu rezultate excelente, sprijinesc politica economică, pe care Banca Economică de Credit din Arad-Cianad o desvoltă nu numai în orașul Arad, ci în întreg județul Arad.

Urcarea capitalului a fost necesară pentru a se nivela cu depunerile ce i-s'au încredințat băncii, care a stabilit termenul de subscriere a acțiilor între 1 Noiembrie și 15 Decembrie a. e., acționarii vechi primind câte o acție nouă după fiecare patru acții vechi, în valoare de 1000 lei. Cursul de emisiune s'a stabilit la 1025 lei, din care 1000 lei trec la capitalul societar, iar restul din 25 lei ce rămâne, se va atasa la fondul de rezervă. Contravaloarea acțiilor se achită odată și după suma achitată se achită o dobândă de 12%, în anul viitor beneficiind de dividende.

Mărfurile nedenumite în clasificarea mărfurilor se vor declara sub denumirea lor comercială. La mărfurile pentru cari aplicarea unor anumite clase sau tarif este subordonată modulului de ambalare, trebuie să se precizeze clar în scrisoarea de trăsură îndeplinirea acestei obligațiuni.

Dacă din scrisoarea de trăsură nu rezultă îndeplinirea acestor obligațiuni sau dacă conținutul transportului se declară în mod neprecis sau incomplet, astfel că dă posibilitatea la diferite taxări, se va aplica taxa cea mai ureată.

De nerespectarea celor de mai sus și consecințele ce decurg pentru predători, căile ferate române, pe lângă amenda ce o va aplica, vor mai cere și daune de pagubele ce ar rezulta din această cauză.

„MIRA“ légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

De ce au refuzat fabricanții să reînnoiască anul acesta contractele colective?

Inconveniențele, cari au determinat refuzarea — Nesiguranța ne paralizează industria — Chestia orarului de muncă

Declarațiile unui reprezentant al organizației UGIR.

UGIR secția din Oradea-Mare într-o ședință recentă, a hotărât ca anul acesta să nu semneze contractele colective, avizându-și despre aceasta membrii, cari nu sunt în stare să încheie contracte colective nici cu cea mai mare bunăvoință umană, în actualele împrejurări.

Hotărârea a provocat mare consternație în rândurile muncitorești, încât organizațiile muncitorilor din Ardeal și Banat, au pornit acțiuni pentru a-i convinge pe fabricanți, ca să-și schimbe punctul de vedere.

Fabricanții, în urma refuzării de-a încheia contracte colective anul acesta, au fost expuși unor grave atacuri din partea muncitorimei, încât, pentru lămurirea chestiei, am crezut necesar să ne adresăm unui reprezentant al organizației UGIR. Acesta ne-a dat următoarele lămuriri:

— În primul rând țin să accentuez, că nu toamna, ci primăvara, în Martie se încheie contractele colective în fiecare țară.

Contractele colective ale muncitorimei din România au expirat anul acesta deci în luna Martie,

când nu putea fi nici vorba de noi contracte, în special, pentru că atunci erau arestați la Consiliul de Război din Cluj. O parte a muncitorimei rămasă fără conducători, cu toate acestea căuta să încheie contracte colective, dar în decursul tratativelor și-au formulat pretensiuni, la cari UGIR nici într'un caz nu se putea angaja.

— Contractele colective nu se pot încheia din cauza crizei și nesiguranței economice, care bântuie în întreaga țară, în urma versiunilor, ce se lansează în legătură cu încheierea împrumutului de stat. Prin urmare, cea mai mare nechiezuire s'ar înregistra din partea fabricanților, cari în actualele împrejurări ar consimți să încheie contracte colective, când nici nu se poate ști, că

ce înrăuriri va avea stabilizarea leului asupra vieții noastre economice.

În prezent nimenea nu poate să știe, că schimbarea radicală a politicii noastre financiare ne va rezulta o procedură de ieftinire sau de scumpire?

Ori ne va provoca o inflație producătoare de sdruncinări,

de care se tem atât de mult fabricanții, având în vedere, că împrumutul eventual nu se va putea realiza. O inflație ar servi mai mult speculațiilor, cari

periclitează mersul liniștit al producției și rentabilității.

— Aceste inconveniente ne amenință industria, care are de luptat și acum cu serii întregi de inconveniente mai mari sau mai mici, încât nu se poate supune unor noi surprize. Muncitorimea, în legătură cu contractul colectiv au pretins și orarul de muncă de 8 ore la zi. Această pretensiune de asemenea nu s'au putut satisface, fiindcă nici până în prezent nu se cunoaște textul instrucțiunilor de aplicare a noii legi muncitorești.

— Legea, prin care se reduce muncă la 8 ore, obligă în linii generale pe industriași, ca să respecte o anumită limită de muncă. Dar instrucțiunile prevăd și categorii, fiindcă foarte multe întreprinderi numai în dauna lor pot să respecte orarul de 8 ore la zi. Până ce guvernul nu trimite instrucțiile necesare, nu se pot aplica sistematic dispozițiile legii.

— Țin să menționez, că alarmarea muncitorimei contra hotărârii dela Oradea-Mare, nu este motivată, avându-se în vedere, că muncitorimea din Cluj și Oradea-Mare, lucrează în ma-

re parte și acum pe baza contractului colectiv pe când

în întreprinderile din Vechiul Regat, nu se prea aplică aproape nicăieri contractul acesta.

În Ardeal de altfel numai excepțional se lucrează câte odată mai mult de 8 ore la zi, întreprinderile lucrând după vechiul sistem.

Din declarațiile aceste reiese clar, că situația muncitorimei și acum este mai bună în Ardeal și Banat, decât în Vechiul Regat. Ținem să precizăm însă, că situația este departe de nivelul normal și astfel putem înțelege foarte ușor, că contra mizeriei paralizatoare. Dar

pentru această situație nu sunt de vină fabricanții, ci politica economică greșită,

care de ani de zile mistuie energia întreprinderilor, provocând grave inconveniente posibilității de producție.

Husz állam és harminc nemzetközi szervezet kiküldöttei vettek részt a világ gazdasági problémáinak megoldását célzó prágai konferencián

A konferencia a Népszövetség gazdasági munkájának fontosságát kívánta kimutatni — Magas tarifa, be- és kiviteli vámok a nemzetközi kereskedelem akadályai —
At kell szervezni a gazdasági életet

Nagy érdeklődés mellett tartották meg a Népszövetségi Unió által egybehívott nemzetközi gazdasági konferenciát Prágában, amelyen husz állam és harminc nemzetközi szervezet vett részt. A konferencia protektorátusát Masaryk elnök vette át, tiszteletbeli elnökké dr. Benes külügyminiszter és Novák kereskedelemügyi minisztert választották. A konferencia elnökül dr. Brabec, a cseh-szlovák népszövetségi liga elnökét választották meg. Dr. Brabec beszédében kijelentette, hogy

a konferencia célja egész Európa előtt a Népszövetség gazdasági munkájának fontosságát kimutatni és a múlt évi genfi gazdasági konferencia alapelvei iránt annak a gazdasági élet átszervezésére vonatkozó javaslataival szemben a közérdeklődést felkelteni.

Novák kereskedelmi miniszter megelégedéssel állapította meg, hogy a gazdasági problémák megoldását tárgyaló konferenciára új számos nemzetközi organizáció jelentkezett. Ezután kilen tagu szűkebb körű bizottságot választottak Brabec szenátor elnöke alatt, a melyben Németország, Franciaország, Anglia, Görögország, Magyarország, Itália és Jugoszlávia képviselői vettek részt.

Sir Arthur Salter, a népszövetség gazdasági szekciójának igazgatója

a Népszövetség gazdasági jelentőségét méltatta.

A Népszövetség eddigi teljesítményeiről és további feladatairól emlékezett meg Sir Salter kijelentette, hogy

a Népszövetség alapvető munkája nélkül a Daves-tervezet 1924-ben még nem lehetett volna megvalósítani és 1926-ban az európai valuták stabilizációja sem végződött volna olyan sikeres és olyan teljes eredménnyel, mint ahogy az történt.

A nagymértékű valutáris bonyodalmak elintézése után megkezdődhetnek a munkák a vámfalak problémájának megoldása iránt.

A világgazdasági konferencia ebben az irányban eredményes volt. Eredményül jelöli meg Sir Salter, hogy egész csomó kereskedelmi és tarifaszereződés jött létre,

amely nemcsak a szerződés-kötő feleknek, hanem a legtöbb kedvezmény alapján más államoknak is vámsökkenést jelentett.

Nemcsak a magas tarifa vált akadály a nemzetközi kereskedelemnek, hanem a be- és kiviteli tialmak is rendkívül nyomják azt.

Ezen az uton is megkezdődtek a kiépítési munkák. Azon véleményének adott kifejezést, hogy

a tarifaemelés nemcsak a behozatal csökkenését, hanem az export visszamaradását is maga után vonja.

Példának Svédországot hozta fel, ahol az állam a vámokat csökkentette, aminek következtében a kivitel összehasonlíthatatlanul emelkedett.

F. Maurette, a nemzetközi munkahivatal gazdasági szekciójának főnöke, azon véleményének adott kifejezést, hogy a gazdasági és ökonomikus problémákat szoros kontaktusban kell tárgyalni. Ez nemcsak a gazdasági konferencia munkájából következik, hanem a nagyszámu intervenciókból is látszik, ugy a munkaadók, mint pedig a munkások köréből. Ez Thomas, a nemzetközi munkahivatal igazgatójának azon kijelentéséből is kinyilvánul, hogy a nemzetközi munkahivatal a gazdasági konferencia határozatainak ép ugy a Népszövetség gazdasági munkakérdéseinek tárgyalásain részt akar venni.

Az ülést a népszövetségi liga argentiniai delegátusának beszédével zárták be, aki kijelentette, hogy Dél-amerikai, különösen Argentína a népszövetségi célok iránt mindig hűséggel fog viseltetni és Európával együtt a legfontosabb és a sürgős gazdasági problémák megoldásán munkálkodni óhajt.

Morile din Banat au cumpărat în Ungaria 2000 de vagoane de grâu

Suntem informați că din partea morilor mari din Banat, s'a cumpărat circa 2000 de vagoane de grâu în Ungaria pe pietele Batonya, cu prețul de 23 pengő, (circa 690 lei) suta de kg.

Știrea a produs senzație în cercurile economice.

De altfel prețurile de grâu în Banat sunt:

Grâu (greutatea 70—80 kg.) 720—730 lei, iar în județul Bihor lei 720—725.

Nu credem că diferența de 30—40 lei în defavorul grâului nostru a fi determinat morile bănățene să se aprovizioneze cu grâu unguresc, în loc să-și acopere necesitățile cu grâu românesc, atunci când în țară avem grâu în abundență.

Redacția ziarului „Ardealul Economic“ în ORADEA-MARE: Bela Ötvös, str. Oltenia No. 6.

Elegans, olcsó és tartós

Vas- és Rézbutort

szállít a

Timișoarai Vas- és Rézbutorgyár

Timișoara, III. Piața Bisericei (Templomtér) No. 2. — Telefon: 18—31.

Se schimbă regimul inconvenient al livrării traverselor pentru C. F. R.

Acțiunea producătorilor de traverse și-a avut rezultatul La licitația recentă s'au prezentat 95 oferte

Ardealul Economic s'a ocupat în mai multe rânduri cu inconvenientele pe cari le întâmpină producătorii de traverse la licitațiile și la livrările solicitate de CFR, arătând imensele daune, pe cari sunt nevoiți să le suporte nu numai industria, ci și întreaga viață economică a țării, ba chiar și CFR, care, dacă nu vor contribui la înlăturarea inconvenientelor de până acuma, vor ajunge, ca să nu se poate aproviziona cu traversele, ce constituiesc baza oricărei linie ferate bune.

Producții de traverse, în urma inconvenientelor întâmpinate au avut săptămâna trecută două întruniri, hotărând

să acționeze solidar pentru înlăturarea inconvenientelor create de CFR, cari fac imposibilă livrarea de traverse.

La aceste întruniri au participat producții de traverse din Cluj, Arad, Timișoara, Sătmar, Bistrița, Oradea-Mare, Sălaj, etc., arătând că cu ocazia trecerii aprovizionării CFR cu traverse, dela Direcțiunea de Intreținere la Economat s'au luat unele dispoziții, cari fac iluzorii livrările. Intre altele a luat dispoziții ca să se livreze traverse de 2.70 m. numai nereparate, cu un *aufschlag* de 27 cm. În astfel de dimensiuni se pot produce

traverse numai din lemne, cari se taie cu fereastră și

cu traverse din astfel de lemne s'ar putea aproviziona CFR numai în proporția de 1/3 și cu un preț de circa 300 lei bucata.

În aceste condițiuni, lemnele din cari se produceau până acuma traverse, numai ca lemne de foc s'ar putea utiliza în actuala criză economică, fără ca producții să-și poată acoperi astfel speșele de regie.

Producții de traverse au hotărât să redacteze un memoriu, care să fie prezentat de o delegație prin UGIR. Direcțiunea Generală a CFR cerându-se remediarea doleanțelor.

Schimbări de condiții obținute de delegația producătorilor de traverse

Exploatatorii s'au prezentat săptămâna aceasta în delegație la Direcțiunea generală a CFR unde au fost primiți în lipsa dlui Theodorescu, director general de dl Ottulescu și au înaintat un memoriu în care au cerut:

Plățile să se facă conform contractului tip, adică în 30 zile și nu după multe luni cum se plăteau până acuma și unele părți ale condițiilor să fie schimbate.

D. Ottulescu a răspuns că se va

ocupa de această chestiune. În privința schimbării condițiilor d. Ottulescu a și dat dispozițiuni, chiar în fața delegației, care era condusă de d. Mircea, director general la UGIR.

Inconveniente s'au ivit în special în urma licitației recente, care a avut loc la Economatul Direcțiunii generale CFR.

După cum se știe, licitația ar fi trebuit să aibă loc la 5 Septembrie, însă în ultimul moment a fost amânată pe ziua de 2 Octombrie. La ea au luat parte aproape toți exploatatorii din țară.

În total s'au înaintat 95 de oferte în care s'a oferit:

Traverse clasa I din lemn de cer

1.300.000 bucăți. (CFR au cerut o-ferte numai pentru 1 milion.)

Traverse clasa II din lemn de cer lungimea 2.25 m.

750.000 bucăți. (CFR a cerut oferte numai pentru 500.000 bucăți.)

Traverse din lemn de fag cea un milion. (Oferte s'a cerut pentru 1 milion.)

Prețurile medii ale ofertelor: la cer clasa I tipul nou 210 lei, tipul vechi 182 lei.

Clasa II 77 lei bucata.

La fag tipul vechi 118, tip nou 140 lei.

La licitație au luat parte 95 de firme forestiere, al căror nume urmează în numărul viitor.

Megtartják

a. petroleum-világkonferenciát

A tultermelést az üzemek korlátozásával kísérik meg csökkenteni — Oroszországban 14 százalékkal emelték a termelést

Newyorki jelentés szerint W. Teagles, a Standard Oil Co. elnöke visszaérkezett európai utjáról. A Londonban folytatott tanácskozások alapján remélhető, hogy

a petroleum-világkonferenciát még ez év őszén összehívják.

A konferencia színhelye minden valószínűség szerint Newyork lesz. Az eddigi tervek szerint úgy oldják meg a tulprodukcio kérdését, hogy

az egyes vállalatok a produktiót bizonyos százalékkal csökkenteni fogják.

A konferencia megoldhatatlan problémája Oroszország lesz, amely semmi körülmények között nem hajlandó a produktio korlátozására. Csak a legutóbbi időben

emelték Oroszországban 14 százalékkal a petroleumprodukciojt,

amelyhez a kormány nyújtott anyagi támogatást. Ilyenformán az orosz kormány épen ellenkező álláspontot foglal el ebben a kérdésben, mint az angol és az amerikai petroleumvállalatok.

Fabrica de Bere Timișoreana S. A.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bilanț General

Activa

Pasiva

	Lei	b.	Lei	b.		Lei	b.	Lei	b.
Clădiri, terenuri și instalațiuni			12149684	54	Capital social: 80.000 actiuni deplin vărsate			16000000	
Vase de transport			600000		Fond de rezervă			13413318	
Imobile loco și provincie			8603980	89	Fond de amortizare			6500000	
Materii prime și alte stocuri de fabricație			19531030		Fond de amortizare suplimentar			3500000	
Debitori			22269409	62	Fond de rezervă pt. pretensiuni dubioase			668082	28
Efecte			1255853	72	Institut de pensie al funcționarilor și altor salariați			4020972	24
Efecte institutului de pensie			878930		Creditori			9917315	82
Cassa			699188	50	Societatea Națională de Credit Industrial			4812000	
Auto			200000		Beneficiu net:				
					report din 1926/27	874129	38		
					pe anul 1927/28	6482259	55	7356388	93
			66188077	274				66188077	274

Drexler m. p.
contabil autorizat.

Timișoara, la 31 August 1928.

Grossmann m. p. Szidon m. p.
Conducătorii gestiunei.

Consiliul de Administrație:

Szana m. p. Dinerman m. p. Dr. Răducanu m. p. Arsenovici m. p. Baader † Dr. Cosma m. p. Fleissig m. p. Dr. Imbroane m. p. preș. Direcțiunei.

Alexander I. Kimmel m. p. Iuliu Kimmel m. p. Dr. Angheliescu m. p. Lázár m. p. Petrescu m. p. Soepkez m. p. Uhrmann m. p.

Comitetul de Supraveghere:

Duschnitz m. p. Voinescu m. p. Hartel m. p. Dr. Istfan m. p. Schubert m. p. Róna m. p. președinte. Expert contabil.

Debit

Contul Profit și Pierdere

Credit

	Lei	b.	Lei	b.		Lei	b.	Lei	b.
Impozite			961294	24	Report din anul 1926/27			874129	38
Impozit de bere			8086953		Dobânzi din efecte			48100	
Taxa de asigurare			430516		Venituri din mărfuri			46956750	56
Taxa de casă de ajutor și accidente			177172						
Cheltuieli de transport			1441279	82					
Cheltuieli generale			9551459	21					
Cheltuieli de exploatare			10763073	14					
Retribuțiuni și salarii			7555298	49					
Fond de amortizare			500000						
Fond de amortizare suplimentar			806650						
Fond de rezervă pentru pretensiuni dubioase			248895	11					
Beneficiu net:									
report din 1926/27	874129	38							
pe anul 1927/28	6482259	55	7356388	93					
			47878979	94				47878979	94

Drexler m. p.
Contabil autorizat.

Timișoara, la 31 August 1928.

Grossmann m. p. Szidon m. p.
Conducătorii gestiunei.

Consiliul de Administrație:

Szana m. p. Dinermann m. p. Dr. Răducanu m. p. Arsenovici m. p. Baader † Dr. Cosma m. p. Fleissig m. p. Dr. Imbroane m. p. preș. Direcțiunei.

Alexander I. Kimmel m. p. Iuliu Kimmel m. p. Dr. Angheliescu m. p. Lázár m. p. Petrescu m. p. Soepkez m. p. Uhrmann m. p.

Comitetul de Supraveghere:

Duschnitz m. p. Voinescu m. p. Hartel m. p. Dr. Istfan m. p. Schubert m. p. Róna m. p. președinte. Expert contabil.

Aradi Polgári Takarékpénztár Rt.

Részvénykibocsátási hirdetmény

Van szerencsénk tisztelt részvényeseinkkel közölni, hogy a 14082—1928. számú miniszteri engedély, valamint a folyó évi január hó 29-én tartott rendes évi közgyűlés határozata szerint nyert felhatalmazásunk alapján intézetünk részvénytőkéjét

80 millió lejre

emeljük fel.

Minden régi részvényesnek jogában áll minden részvénye után egy darab új részvényt átvenni. Az átvételi ár

a 80 lej n. é. részvények után	120 lejből	és	5 lej kibocsátási költségben,
a 400 " " " " " " " "	600 " " " "	20 " " " "	" " " "
a 2000 " " " " " " " "	3000 " " " "	100 " " " "	" " " "

állapított meg.

Elővételi jog a mai naptól kezdve november hó 1-ig gyakorolható, a régi részvényeknek lebélyegzés végetti bemutatása ellenében. Az új részvények az elővételi jog gyakorlásakor fizetendők be egyszerre teljes összegükben. Az elővételi jog gyakorlása és az új részvények befizetése főintézetünkön Aradon, vagy Almáskamarás, Engelsbrunn, Elek, Glogovátz, Gottlob, Grabatz, Grossjetscha, Guttenbrunn, Lenauheirn, Lippa, Marienfeld, Neuarad, Neubeschenova, Neudorf, Neupanat, Orczydorf, Pankota, Perjamosch, Sanctanna, Sanctmartin, Schöndorf, Triebswetter, Tschanad, Wiesenheid, Világos, Zaderlach-on levő fiókjainknál eszközölhető.

Az új részvények az 1929. üzleti év nyereségében részesednek. Az új részvények befizetése után 8 százalékot térítünk a befizetés napjától f. é. december 31-ig.

A teljesen befizetett új részvények 1929 január 1-től mindenben egyenlő jogúak a régi részvényekkel.

A kibocsátandó részvények árából részvényenként a névérték a részvénytőkéhez, a fennmaradó összeg pedig a kibocsátási költségek levonása után, a tartalékalaphoz csatolódik.

Azon megmaradt új részvények felett, melyeket a részvényesek nem vettek át, valamint ezen kibocsátás teljes keresztülviteléhez szükséges részvények felett — az előhivatkozott közgyűlési felhatalmazás alapján — az igazgatóság jogosított rendelkezni.

Végül figyelmeztetjük tisztelt részvényeseinket, hogy a még e hónapban tartandó rendkívüli közgyűlésnek indítványozni fogjuk, miszerint 10 darab 80 lej n. é. ötöd részvény egy darab 1000 lej n. é. részvénné és 2 darab 400 lej n. é. részvény ugyancsak egy darab 1000 lej n. é. részvénné vonassék össze. Ennek folytán ajánlatos, hogy minden részvényes olyképp egészítse ki részvényeit, hogy páros számú 400 lej n. é. vagy tizzel osztható számú 80 lej n. é. (ötöd) részvénnel bírjon.

Arad, 1928. évi október 4-én.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár Rt.
Igazgatósága

A fogyasztási krízis nem befolyásolta a Temesvári Sörgyár Rt. múlt évi mérlegét

Hetven lej osztalékot kapnak a részvényesek — Mit vár a Temesvári Sörgyár Rt. a Sörközpontról?

A Temesvári Sörgyár Rt. október 4-én tartotta meg 44. rendes közgyűlését Szana Zsigmond angol konzul, a vállalat elnökének elnökletével. Az igazgatóság jelentését Szidon Oszkár igazgató terjesztette elő. A jelentés megállapítja, hogy a

sörfogyasztás emelkedéséhez fűzött remények az elmúlt évben nem váltak valóra.

Már a megelőző évben megnyilvánuló fogyasztási visszaeséshez a június végéig tartó rossz időjárás is hozzájárult és ez a körülmény a romániai sörszakmában kedvezőtlen helyzetet teremtett.

Az általános fogyasztási csökkenés ellensúlyozására a Temesvári Sörgyár Rt. Kolozsváron modern raktárt, hűtőt és műjéggyárat rendezett be. Ennek eredménye volt, hogy a külön sörminőséget gyártó vállalat intenzív üzletszerzési tevékenységgel az erős konkurencia dacára is

az általában visszafejlődő sörforgalmat a tavalyi nívón fenntartotta.

A söriparban nyilvánuló egészségtelen árverseny tarthatatlan állapotokat teremtett és ezért az erdélyi és bányászati sörgyárak a folyó évi április havában elhatározták, hogy megalakítják az Erdélyi és Banáti Sörgyárak Egyesületét. Az egyesület célja a termelést szabályozni, a konkurencia kilengéseit megakadályozni, az indokolatlanul magas hiteleket csökkenteni és általában a termelő és fogyasztó érdekeit egészséges mederbe terelni.

A Sörgyárak Egyesületének megalakításával nemcsak maga a söripar, hanem a vele összefüggő raktáros és vendéglőipar is kedvezőbb gazdasági érá elé tekint.

Az igazgatósági jelentés beszámol arról is, hogy a Temesvári Sörgyár Rt. vezetése alatt álló Román Diamant Társaság az elmúlt üzletévben jó eredménnyel dolgozott.

A közgyűlés elhatározta, hogy a folyó évi tiszta nyereségből

részvényenként 70 lej osztalékot fizet.

A részvények szelvényeit október 5.-től kezdődőleg a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. pénztáránál váltják be.

Az értékcsökkenési tartalékalapot 1 millió 306 ezer 650 lejlel dotálták. A vállalat nyílt tartalékjai 13 millió 400 ezer lejt, az értékcsökkenési tartalékalap pedig 10 millió lejt reprezentál. A tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjalapja az idői nyereségből átutalt 200 ezer lejjel 4 millió 220 ezer 972 lejre emelkedett.

A közgyűlés az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjait újból megválasztotta, míg az igazgatóságba új tagul Bocu S. ver képviselőt választották meg.

A közgyűlés kegyelettel emlékezett meg Baader Henrich igazgatósági tag elhunytáról, aki éveken keresztül tevékeny részt vett a vállalat vezetésében.

A Temesvári Sörgyár Rt. múlt évi táblázatos mérlegét lapunk más helyén közöljük.

Európa keresi a fontkölcsonöket

Ujabb hausse a newyorki tőzsdén — Németországban fokozódik a tőkeszükséglet — Miért drágul a pénz?

Londonban a pénz mindig drágul. Régi kölcsönöket 4 százalékon alul nem lehetett megújítani és az új kölcsönöket is leginkább öt százalékos alapon adták ki ma a londoni piacon. Az angol bankok általában csökkentik hiteleiket s ugyanakkor az tapasztalható, hogy

Európából mindenünnen nagy kereslet indult meg a font és a fontkölcsonök iránt.

Amikor az angol pénzpiac ez a helyzet, ugyanakkor

a newyorki tőzsdén ujabb nagy hausse mutatkozik.

A részvények áremelkedése az amerikai piacon most leginkább a rézbánya vállalatok iránt nyilvánul meg, azonban nyilvánvalóan újból át fog csapni az ipari részvények egyéb területeire is.

A német birodalmi bank legutóbbi kimutatása a bankjegyforgalomnak hallatlan emelkedését mutatja.

Négyezrenyolcszázhatmillió márka bankjegyforgalommal dolgozik most a birodalmi bank, ami azt jelenti, hogy

Németországban is egyre hatalmasabb arányban nyilatkozik meg a tőkeszükséglet.

Ha a külföldi jelentéseket olvasuk, akkor kivétel nélkül azt tapasztalhatjuk, hogy a pénzügyek világszerte megnövekedtek és hogy általában a pénz drágulása előtt

galmát kisebbítsék és a spekulációt letörjék, eddig nem járt eredménnyel. Nagyon komoly nemzetgazdászok vitatják, hogy

mesterséges intézkedésekkel a pénz iránt való érdeklődést nem lehet visszazoritani,

még pedig azért, mert az ipar óriási emelkedése és a termelés megnövekedése olyan feladatokat hárt a jegybankok elé, amelyekre eddig nem számítottak.

Az a tény, hogy a nagy iparvállalatok a technika fejlődése folytán valóságosan ujonnan rendezkednek be, hogy a verseny a piacok meghódítására sokszorosan nagyobb, mint békében volt, azt megőrizni.

Megkötötték a nemzetközi rotációs papírkonvenciót

A skandináviai gyárak nem szállíthatnak Romániába ujságpapírt — A balkáni piacot a csehszlovákiai és osztrák gyárak látják el rotációs papírral

Miután az európai papirpiacon az utóbbi időben a konkurencia igen kiélesedett, az osztrák, német és csehszlovák papirgyárak tárgyalásokat kezdtek a nemzetközi konvenció létrehozására. A tárgyalások a napokban befejeződtek és ennek alapján

Németország lemondott a magyar és a balkáni piacokról, ahová a jövőben csakis a csehszlovák és az osztrák gyárak fognak rotációs papírt exportálni.

A csehszlovák és az osztrák gyárak

eredményezi, hogy valóban a pénzellátás újabb módjairól, eszközöiről és lehetőségeiről kell gondoskodni. Ez bizonyára olyan probléma a világ pénzügyi politikai számára, amelyet egyhamar nem lehet megoldani. Eppen ezért

alig hihető, hogy a legközelebbi időben a pénz drágulása megtorpánna a nagy pénzpiacokon

és hogy akár Newyork, akár pedig London kisebb kamatlábakkal tudna dolgozni. Általában azt lehet hinni, hogy a mostani kamatlábat is csak meglehetősen erősítéssel és nagy óvatossággal tudják megőrizni.

rák megállapodást kötöttek a skandináv vállalatokkal is az exportpiacok felosztására vonatkozólag. A konvenció az 1929. év végéig érvényes és addig

a skandináviai gyárak Jugoszláviába, Magyarországra, Bulgáriába és Romániába nem exportálnak ujságpapírt.

Ettől függetlenül tovább folynak a tárgyalások a papír-világkartell létrehozása érdekében, amelyben az összes európai és amerikai gyárak résztvennének.

Ujabb értekezletet tartanak az utódállamok a háboru előtti államadósságok rendezésére

Sürgetik a papíráradékok rendezését

A háboru előtti magyar és osztrák államadósságok rendezése ügyében egyre újabb és újabb konferenciákat hívnak össze. A külföldi kötvénytulajdonosok különböző szövetségei nem elégednek meg azokkal a valorizálásokkal, amelyeket már eddig is élveznek a belső kötvénytulajdonosok rovására, hanem folyton

sürgetik, hogy a békeszerződés értelmében a valorizálás alá nem eső régi koronára szóló, ugynevezett papíráradékokat is rendezzék.

A Jóvátételi Bizottság erősen hajlik a külföldi kötvénytulajdonosok kívánságának teljesítésére és — mint ismeretes — már több ízben értekezletre hívta össze az utódállamokat, hogy a külföldi hitelezők képviselőivel megállapodásra jussanak. Ezek az értekezletek mindig eredménytelenek voltak. Legutóbb a tavasszal Romániában volt ilyen értekezlet, de, úgy látszik, hogy a Jóvátételi Bizottság féltékeny megismétli próbálkozását, mert most novemberre hívta össze ismét ugyanabban a tárgyban az utódállamokat. Ezúttal Páris lesz az utódállamok színhelye.

Ezt megelőzően

az utódállamok Bécsben külön megbeszélést tartanak,

hogy a párizsi konferencián lehe-

tően egységesen lépjenek fel a külföldi hitelezőknek a Jóvátételi Bizottság által támogatott kívánságaival szemben. Az utódállamoknak ezen a bécsi megbeszélésén fogják tárgyalni mindazokat a kérdéseket, amelyek a párizsi konferencián napirendre kerülnek. Ezek között

a legfontosabb a papíráradék valórizálásának kérdésén kívül az örökös járadékoknak törlesztéses járadékokká való átváltoztatása,

amit a Jóvátételi Bizottság azért sürget, hogy bizonyos idő múlva a háboru előtti magyar és osztrák államadósságok egészen eltűnjenek.

Az aranyértékre vagy pedig valutára szóló, tehát már valorizált kötvények törlesztését bizonyos enyhe formában az utódállamok már hajlandók volnának vállalni,

a külföldi hitelezők azonban azt kívánják, hogy a papíráradékokat is valorizálva törlesszék. Előreláthatóan a bécsi megbeszélés eredménye alapján a párizsi konferencia ismét eredménytelen lesz.

Taxarea transporturilor de cereale pentru Constanța

Diracțiunea generală CFR. face cunoscut că transporturile de cereale destinate exportului prin portul Constanța vor fi taxate cu tariful de export pe cale directă, numai dacă ele vor fi adresate pentru Constanța siloz.

Această dispozițiune se va aplica în genere și tuturor mărfurilor, cari prin natura lor pot fi insilozate.

DIANA sósorsesz, vezérképviselő
„GEA“ KRAYER. Fő-
lerakat Balkán Impex,
T I M I Ș O A R A.

Revizuirea supușilor streini

Normele stabilite pentru industriași, comercianți, lucrători și funcționari particulari

Termenul de plecare a acelor, cari nu beneficiază de prelungiri

Lucrările de revizuirea generală a supușilor străini au început în întreaga țară pe ziua de 8 Octombrie a. c.

În vederea acestor lucrări Ministerul Muncii a dat dispozițiuni circulare tuturor Inspectoratelor de Muncă din țară unde lucrează comisiunile de revizuire stabilind normele după cari se vor călăuzi în aceste lucrări. Astfel se vor acorda prelungiri pe termen de 3 ani (30 Sept. 1931) următoarele categorii:

1. Străinilor născuți în România și cari au locuit în permanență în țară (absențe pentru studii, serviciul militar război sau absențe mai mici de 2 ani pentru alte motive nu se vor considera ca o întrerupere a continuității — în această categorie nu vor intra acei cari născuți în teritorii alipite au optat conform tratatelor de pace pentru altă naționalitate decât cea română.)

2. Cei cari au făcut serviciul militar efectiv sau războiul în armata română.

3. Românii de origină (de sânge) supuși unui stat străin (cu pașaport străin).

Prelungirile de termen de doi ani

Se vor acorda prelungiri pe termen de 2 ani (20 Sept.) 1930) următoarele categorii:

1. Străinilor cari deși nu sunt născuți sau nu au locuit permanent în țară sunt încă cu domiciliul permanent aci înainte de 1 Iulie 1914 și nu au lipsit decât în timpul războiului (cu excepția celor cari au optat pentru altă naționalitate conform tratatelor de pace).

2. Străinilor căsătoriți legal până la data de 1 Oct. 1928 cu românce de origină (de sânge).

3. Patronilor de întreprinderi industriale cari se bucură de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale — idem directorii generali și administratorii delegați ai Societăților industriale cari lucrează cu participarea capitalului străin.

4. Patronii supuși străini având bănci, case de asigurare, întreprinderi pentru articole tehnice, case de expedițiuni sau agenții de voiaj.

5. Orice alt comerciant, meseriaș sau industriaș, care va dovedi cu certificat dela tribunal că au firme înscrise în țară de cel puțin 5 ani și că au exercitat comerțul sau meseria fără întrerupere.

Prelungirile pentru un an

Se vor acorda prelungiri pe termen de un an (30 Sept. 1929) următoarele categorii:

1. În general supușilor străini cari au terminat 1 Iulie 1928, 30 Sept. 1928 sau 1 Oct. 1928 fără mențiunea ultim termen (cu excepția celor dela paragr. IV).

2. Tuturor patronilor, comercianților sau industriașilor cari nu intră în punctele 3, 4 și 5 (paragr. II) sau sub punctul 1 (paragr. III), dar cari fac dovada că au firmă înscrisă la tribunal și exercită comerțul sau meseria arătată în certificatul de înscriere a firmei.

Cei cari nu vor beneficia de prelungiri

Se vor respinge cererile pentru prelungirea termenului de ședere în țară următoarelor categorii chiar dacă au termen 1 Iulie (1 Oct. 1928), dacă sunt intrați în țară după 1 Ianuarie 1921:

Funcționarilor comerciali (vânzători și funcționari de birou); inginerilor și chimiștilor (cu excepția cazurilor bine motivate a migrațiunilor): lucrătorilor din industria petrolului și a derivatelor lui industria minieră a zahărului, a produselor de zahăr și ciocolată (se exceptează maeștrii din aceste industrii afară de maeștrii sondeuri).

Lucrătorilor din industria tăbăcării (cu excepția cazurilor bine motivate și cu avizul Comisiunii centrale a migrațiunilor).

Lăcătușilor, poteovarilor, tinichigilor, strungarilor în fer, turnătorilor (afară de cazurile motivate și cu avizul comisiunii centrale a migrațiunilor), mecanicilor și ajutoarelor lor, (afară de mecanicii șefi), lucrătorilor

electricieni și instalatorilor de apă, gaz, canal; dulgherilor, dogarilor, rogarilor, rotarilor, tâmplarilor, lucrătorilor din industria cherestelei, croitorilor, croitorilor bărbătești și de damă, modistelor, (cu excepția maeștrilor din fabricile de confecțiuni); cismarilor (cu excepția maeștrilor din fabricile de încălziminte); lengerilor, brodeurilor (cu excepția maeștrilor din fabricii); zidarilor, zugravilor, vopsitorilor; tipografilor (afară de litografi și zincografi); legătorilor de cărți și încadratorilor; lucrătorilor din industria berei și alcoolului (cu excepția maeștrilor șefi); brutarilor, măcelarilor, șoferilor, grădinarilor de zarzavat și pomi, (afară de horticultorii calificați); agronomilor, silviculturilor, vânzătorilor ambulanți, lustragiilor, frizerilor, eoaforilor, valeților, servitorilor bărbăți, grăjdariilor, chelnerilor și chelnerițelor din restaurante, hoteluri, etc., muncitorilor necalificați (cu brațele).

Dacă vre-un străin din aceștia îndeplinește condițiunile cerute de par. 1 și 2 se vor bucura de avantajul acordat.

Celor cu termen peste data de 1 Oct. 1928 li se vor respecta acele termene, considerate ultime.

Celor cari au avut termen expirat sau cereri respinse și totuși eu actele primite la revizuire li se vor restitui imediat actele prin organele de siguranță respective cerându-și trecerea lor peste frontieră.

Alte dispozițiuni

Sofia și copiii minori întreținuți de imigranți urmează situația imigranților, copiii majori vor avea bilete de liberă petrecere individuale și vor fi revizuiți conform normelor stabilite.

Rușii și armenii de origină vor fi revizuiți numai dacă posedă pașapoartele vre-unui alt stat, ceilalți inclusiv acei ce posedă certificate Nansen nu vor fi revizuiți de comisiunile regionale iar actele lor vor fi înaintate direcțiunii generale a siguranței statului.

Termenul de plecare

Celora cărora li se vor respinge cererile de prelungire a termenului de ședere în țară li se vor acorda termen de plecare în trei luni socotite dela ziua rezolvării cererii.

Pentru grădinarii bulgari se va acorda termen de plecare pe ziua de 1 Decembrie 1928.

Revizuirea se face pe județe iar comisiunile de revizuire vor înainta actele organelor de siguranță cari le vor distribui organelor de siguranță, polițiilor și pretoratelor în raza cărora domiciliază titularii biletelor și de unde fiecare strein va putea să-și retragă actele înapoi adăverința respectivă.

Apelurile din partea streinilor cărora comisiunea de revizuire le va respinge prelungirea termenului de ședere în țară va fi înaintat motivat în timpul termenului de plecare fixat prin viza de bilet, inspectoratelor de muncă respective.

Grădinarii bulgari cari urmează a părăsi țara la 1 Decemb. 1928 nu au drept de apel.

Comisiunile de revizuire se compun din: inspectorul muncii din regiunea respectivă și câte un delegat al Sig. generale, al ministerului de industrie și comerț, al patronilor și al salariaților.

A Dreher—Haggenmacher Sörgyár Rt. közgyűlése

Husz lej osztalékot kapnak a részvényesek

Október 9-én tartotta meg évi rendes közgyűlését a nagyváradai Dreher-Haggenmacher Sörgyár Rt. Az igazgatóság kedvező üzleti eredményről számolt be és a közgyűlés őszinte elismeréssel adózott Friedmann Hermann vezérigazgatónak, akinek alkotó ereje és kiváló komerciális talentuma a vállalatot mai impozáns nagyságában megteremtette.

A közgyűlésen résztvettek dr. Mihali Tivadar, Kolozsvár volt polgármestere, Szécsi Pál, a Hazai Bank elnöke, igazgatója, Haggenmacher Oszkár, Bocsánzy László, a Kolozsvári Takarékpénztár Hitelbank igazgatója, dr. Rapoch, a Hazai Takarékpénztár igazgatója,

Dános Marcell, a Kőbányai Részvényserfőzde igazgatója, dr. Cziffra Kálmán ny. főispán, dr. Bucico Coriolan ny. polgármester, Horváth Árpád vezérigazgató, Fenyő Sándor, Friedmann Hermann vezérigazgató, Szécsi Pál.

Az igazgatósági jelentés megnyugtatóan számolt be arról, hogy a gazdasági válság, a megcsapant fogyasztás és a május, júniusi hűvös idők dacára, legkevésbé az országosan ismert és kedvelt Dreher-sörg fogyasztása csökkent. A sörgyárak között hosszas versengés után létrejött megállapodás a jövőben nagyobb eredménnyel bízta. A zárszámadások szerint 2,755.271.30 lej volt a múlt évi

liszta jövedelem, melyből a részvényeseknek 1.600.000 lej, részvényenként 20 lej osztalékot fizetnek, 437.738 lej tartalékolnak.

Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése után köszönetet és elismerést szavaztak Friedmann Herman vezérigazgatónak.

Ezután újra megválasztották az igazgatóság tagjaivá: Szécsi Pál, dr. Cziffra Kálmán, Haggenmacher Oszkár, Horváth Árpád, dr. Lazar Aurél, dr. Mihali Tivadar, Dreher Jenő, Friedmann Herman, Bocsánzy László, dr. Szántó Zoltán, dr. Bucico Coriolan, dr. Mangra Demeter, dr. Cioban József.

A felügyelő-bizottság tagjaivá újra megválasztották: Gyárfás Dezső, Bodor Bertalan, Fenyő Sándor, Deutsch Emil, Catana Aurél, Sfurle Traján.

Uj alapokra fektetik a vastermelést.

Németországban már régóta kísérletek folynak a vastermelésnek új alapokra való fektetésére. A kísérletek arra irányulnak, hogy a kohászati rendszert kiküszöböljék a vasgyártásból. Ennek a törekvésnek eddigi eredménye az ugynevezett Edwin-eljárás, amelyet a norvég Edwin mérnök honosított meg. Nyolc évvel ezelőtt, 1920-ban Norvégiában kisebb telepet bocsátottak a norvég mérnök rendelkezésére, ahol azóta folytatja kísérleteit.

A kísérletek kedvező eredménnyel kecsegtelnek, mert a Krupp Stahlverein, mint a német nehézipar két leghatalmasabb reprezentánsa, megállapodást létesítettek a Norske-Stahl-lal az Edwin-rendszerű kísérletek intenzív folytatására. Bochumban nagy gyártelepet állítanak fel, ahol a vasat a vasércből kohók nélkül állítják elő.

A kísérletek nagy érdeklődést váltottak ki vasipari szakkörökben, mert kedvező eredmény esetén új korszak nyílik meg a vasiparban. Az új eljárás nagy gazdasági előnyöket rejt magában és ennek tudható be, hogy a német nehézipar képviselői nem sajnálják az áldozatokat, hogy üzemeiket az új rendszernek megfelelően átépítsék. A Stahlverein és Krupp-cég egyelőre a kihasználási jogot csak a bohumi telep részére szerezték meg, de opciójuk van egész Németország területére.

Convocare.

Domnii acționari ai Cassei de Păstrare a Județului Bihor și Banca c'e Economii sunt convocați în adunarea generală extraordinară

care se va ține la 18 Octombrie a. c. orele 11 a. m. la sediul sau în Oradea, Str. Avram Iancu No. 3.

Ordinea de zi a adunării generale extraordinare este următoarea:

1. Hotărârea asupra propunerii consiliului de administrație relativ la fuziunea prin incorporarea Băncii Poporale de Ajutor Propriu din Carei.

2. Modificarea denumirii societății.

3. Modificarea statutelor.

Dat. Oradea, la 5 Octombrie 1928.

Consiliul de Administrație.

Nagyváradai szerkesztőségünk:

Ötvös Béla

Oradea-Mare, Str. Oltenia (volt Csengeri ucca) 6.

A spekulációs biztosítás

A román biztosítópia általában nagyon leromlott. Ennek okai anynyira különfélék, hogy egy cikk keretén belül ezekkel nem foglalkozhatunk, csak az egyik tényezőt hozzuk fel és ez a spekulatív biztosítás, mely minden ágazatban előfordul.

Minden biztosításban előfordul a spekuláció egy eleme. Ha valaki pl. biztosítja magát 20 évi tartamra, ezt nem csak azért teszi, hogy a biztosított összeget 20 év múlva megkapja, hanem főleg azért, hogy ha időközben elhal, tehát már néhány díjfizetés után, örökösei a díj nagyságához képest feltétlenül tekintélyes összeghez jussanak. Ez a lehetőség azonban szociális jelentőségű.

Az utóbbi években létesült kölcsönös-biztosító társaságok azonban csakis az életbiztosításban rejő spekulatív elemet fejlesztették ki annak szociális oldala kirekesztésével. Természetesen ez igen sok visszaélésre ad alkalmat. A kölcsönös haláleseti biztosítás lehetősége azt, hogy az ember a biztosítási korhatáron túl lévő szüleit vagy hozzátartozóit biztosítsa. Ez a lehetőség kétségtelenül fontossggal bír. De mi történt? A háború alatt és után kifejlődött hirtelen meggazdagodási vágyat kihasználva a biztosítás szolidaritása elszikkadt és megmaradt belőle a spekuláció, melynek így tág tere nyílt. Megjegyezzük, hogy ez nem volt célkitűzés. Meggyőződésünk, hogy igen gyakran a legnagyobb jóhiszeműséggel indult meg egy társaság, de annak működésére rányomta bélyegét a háború utáni idők mentalitása. Vonatkozik ez úgy a társaságokra, mint a biztosító közönségre. Tudunk társaságokról, mely pl. elfogadta az aggóknak menházának összes tagjainak biztosítását. Ismerünk eseteket, mikor egy embert nyolcszorosan biztosítottak be, amiről azonban mind a nyolc fél tudott. Legújabb értesülésünk szerint egy társaság igazgatója nem létező haláleseteket inkasszált. Ez is csak ellenőrzés nélkül álló betéti társaságnál fordulhat elő — bár említett társaság már azóta részvénytársasággá alakult át. Ez már a spekuláció tulajdonsága.

A spekulációt tehát ki kell küszöbölni és csak akkor lehet szó arról, hogy a kölcsönös haláleseti biztosítás a szolidaritás sorába kerül. A spekuláció kiküszöbölésére elsősorban a telvehető felek életvitelük korlátozandó, továbbá az volna a főfeltétel, hogy minden személy csak egyszer biztosítható.

Az életkor korlátozásánál eddig figyelmen kívül hagyott szempont kell, hogy érvényre jusson. A kalkulációt ugyanis mindig az ország halálozási statisztikája alapján végezték, ami helytelen. Bizonyosodott az, hogy a biztosítottak halálesete nagyobb mint a rendes. A kalkulációs alap a nyugaton is mindenütt a biztosítottak középlélettartama és nem az ország összlakosságának középlélettartama. Ezt illetően az angolok végeztek alapvető statisztikai munkákat és a nyugaton is az angol táblázatokat alkalmazzák bázisnak. Minthogy azonban a kölcsönös biztosítás csak mint agkori biztosítás jöhet tekintetbe, a számítások alapja csakis a beteg biztosítottak középlélettartama lehet.

Nem igazságos az sem, ha valaki belép egy csoportba, halál esetén ugyanaz az összeg jár, mint az esetben, ha valaki már bizonyos idő óta tag, tehát már bizonyos összeget befizetett. Ez csakis a többi fél rovására mehet. Fentieket összefoglalva főlévi szolgálna:

1. A középlélettartam figyelembevételével azon korhatár megállapítása, melyen felül biztosítás nem köthető.
2. Oly várakozási idő alkalmazása, mely a spekulációt ab ovo kizárja.
3. Minden személy csak egyszer volna biztosítható.
4. A biztosított összeg progresszív

sziv kifizetése.

Említett körülmények természetesen a kölcsönös biztosításnak csak spekulatív lehetőségeit korlátoznák. Ezen szempontokon kívül mint mult cikkünkben is rámutattunk, feltétlenül szükség van az erős tartalékolási rendszer kiépítésére, mert csak ez nyújthat biztosságot a feleknek.

A romániai vendégipari munkaadók kongresszusa Nagyváradon

Sérelemeket a kormány elé terjesztik

A romániai szállodások, vendéglősök, kávézók, cukrászok és italmérők október 10 és 11-én kongresszust tartottak Nagyváradon L. M. Leatey elnök elnöklétével. A kongresszus ünnepi keretek között nyílt meg, amennyiben a kormánynak több képviselője és azonkívül Nagyvárad város hatóságainak és gazdasági alakulatainak küldöttei megjelentek és mindannyian lelkes beszédekkel üdvözölték a kongresszust.

A tulajdonképpeni kongresszust közgyűlés előzte meg, amely a szövetség vezetését a következőképpen választotta meg:

Országos elnök: L. M. Leatey ügyvéd, a bukaresti „Modern”-étterem tulajdonosa. Ügyvezető elnök: Fändrich Zoltán (Nagyvárad). Társelnökök: Buzogány Márton (Arad), Mednyánszky Sándor (Temesvár), Kovács Imre (Nagyszombat), Lacina Viktor (Brassó), Ciciu Ioan (Kolozsvár), Schweitzer Sándor (Marosvásárhely). Vezetőtitkár: Szirmay Károly, az „Erdélyi és Bánati Vendéglősök szakkapja” szerkesztője. Tiszteletbeli főügyész: dr. Raftiu Domokos ügyvéd (Kolozsvár). Tiszteletbeli főtítkár: Lőte Lázár (Marosvásárhely).

Azonkívül elhatározták a közgyűlésen, hogy országos szakszer-

vezetést létesítsenek Bukarest székhellyel és Kolozsváron pedig Erdély és Bánát részére vezértitkárságot állítanak fel.

A kongresszus

A kongresszus tárgysorozatán több fontos pont szerepelt, mindazok a kormányintézkedések, amelyek fölötté sérelemesek. Így a szesz- és italmérségi törvénytervezet, a spekulatív törvény, a nyilvános helyiségek ellenőrzése, a mértékhiptelési törvény, a vasárnapi munkaszünet, az általános záróra, adók, falusi italmérők ügye.

A kongresszus során számos felszólalás hangzott el a felsorolt sérelemek orvoslása érdekében. Valamennyi pontra nézve a kongresszus tagjai határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint a szövetség a sérelemek orvoslása céljából a kormányhoz memorandummal fordul, ugyszintén a törvényhozás mindkét házhoz és azonkívül a szövetség tagozatai felkérlik a kerületeik kamarai képviselőit és szenatorait a kormány nál való intervenció megtételére.

A kongresszus keretében a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok termében a vendégellátó iparral összefüggő iparágak szépen sikerült kiállítás rendeztek.

Expoziții de târguri de mostre

In cursul lunilor Noemvrie și Decemvrie

In cursul lunii Noemvrie vor avea loc pe continent, următoarele expoziții și târguri de mostre:

Colonia Târg internațional de mostre.

Berlin Kaiserdamm. Salon anual de automobile și biciclete.

Colonia 24 Noemb.—2 Dec. expoziția industriei hotelurilor.

Chicago 12—17 Noemb. Expoziție de instalații de birouri.

New York 12—17 Noemb. Expoziția industriei hotelurilor.

Buenos-Ayres: Al 11-lea salon internațional de automobile.

Bruxelles 1—4 Noemb. Expoziție de îmbrăcăminte.

Plodiv (Bulgaria). Expoziție anuală agricolă.

Paris 1—11 Noemb. Expoziție de meserii.

Paris 1—4 Noemb. Expoziție internațională de biciclete și Sport.

Dijon 3—19 Noemb. Salon gastronomic anual.

Paris 15—25 Noemb. Expoziție internațională de automobile comerciale.

Londra 5—10 Noemb. Salon internațional de biciclete și motociclete.

Londra 7—14. Noemb. Expoziție anuală sanitară.

Londra 14—24. Expoziție de arte și meserii.

Montevideo. Salon anual de automobile.

In cursul lunii Decembrie vor avea loc următoarele expoziții:

Chicago 1—8 Decemb. Expoziție anuală de vite.

Vancouver (Canada). Târg anual.

Ottava 3—7 Decemb. Expoziție anuală de vite.

Cairo 15—22 Decemb. Expoziție medicală.

Paris 12—23 Decemb. Salon internațional nautic și expoziție internațională de sport.

Londra 1—7 Decemb. Expoziție internațională de terapeutică și radiologie.

Hanoi (Indochina). 1—9 Decemb. Târg internațional comercial.

Taxarea cerealelor pentru export

„Monitorul Oficial” de 7 Octombrie publică:

Direcțiunea căilor ferate române aduce la cunoștința generală că toate transporturile de cereale destinate exportului prin portul Constanța vor fi taxate cu tariful de export pe cale directă, numai dacă vor fi adresate pentru Constanța-siloz. Această dispozițiune se va aplica în genere și tuturilor mărfurilor cari prin natura lor pot fi insilozate.

Pentru toate celelalte mărfuri cari au avantaje de transport în export, se va aplica acest tarif numai pe bază de restituție.

Dacă întâmplător o marfă insilozată nu se exportă, se va încasa diferența de taxe calculată pe baza scrisorilor de trăsură între tariful intern și cel de export.

Aceste dispozițiuni intră în vigoare dela 13 Octombrie 1928.

Noua taxare la C. F. R. a cărbunilor de Mehadia

Administrația căilor ferate face cunoscut, că dela 15 Octombrie a. c., pentru cărbunii expediți de mina de cărbuni Mehadia se va aplica taritul excepțional VII — eventual taritul special VIII, dacă transporturile se expediază stațiilor din regiunea de vest.

Emelkedik az olasz műselyemexport

Rómából jelentik: A statisztikai központi bizottság jelentést adott ki, amelyből megállapítható, hogy az olasz műselyemipar erősen fellendült. Az elmúlt év első hat hónapjában Olaszország 8,517,726 kilogram műselymet exportált, tehát két év alatt majdnem megkétszerezte külföldi eladásait. Mig Ausztria 1926 első öt hónapjában 85.000 kilogram műselymet importált. 1927 első öt hónapjában ez az import 280.000 kilogramra rugolt. Csehország 300 kilogramról 25.000 kilogramra emelte kontingensét ugyanezen időszak alatt. Anglia importját 106.000-ről 280.000 kilogramra, Svájc 109.000-ről 200.000 kilogramra emelte.

Hasonló emelkedés mutatkozik Jugoszlávia, Románia és más államok realizációjában. A legnagyobb fellendülést a németországi export mutatja, még pedig 16.000 kilogramról 1,333.000 kilogramra. A Kína felé irányuló export 500.000 kilogramról 1,500.000-re emelkedett, az Egyesült Államok felé irányuló pedig 333.000-ről 715.000 kilogramra.

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲

Olvassa a

Lemnul-t

Speciális városi és utikabátok, külföldi la. nappaborkabátok, őszi trenchcoatok

Ia, teveször béléssel.

NEUMANN M.

CLUJ, FŐTÉR 14. FÉRFI-ÉS FIURUHAÁRUHÁZ

Vámcsalást követett-e el a Bata cipőgyár?

A magasabb vámilletékekkel vámolandók el a Bata-cipők — A pénzügyminiszterium megvédte a belföldi ipart

Részletesen beszámoltunk arról a harcokról, amely a romániai bőr- és cipőgyárak és a csehszlovákiai Bata-cipőgyár között kitört a külföldről importált cipők vámtarifája kérdésében.

A „Bata”-gyár által készített „Nacocalf”-cipők a vámtarifa 127. tételének díjszabása alá tartoznak, amely szerint a vámilleték kilogrammonként 45 lej. A vámhatóság ezt a díjszabást is alkalmazta, azonban a Bata képviselői Salamonovics és Benéth megfélembrezték a kirovást a pénzügyminisztérium mellett működő speciális szakértőbizottsághoz. A bizottság vegyvizsgálat után helyet adott a Bata képviselői panaszának és a cipőket a vámtarifa 126. tételére szerinte vámoltatta, mely kilogrammonként csak 18 lej vámot állapít meg. A 27 lejes vámkülönbözetet visszafizették az importőröknek.

A romániai gyárak a szakbizottság határozatát megfélembrezték, a bizottság újra tárgyalta az ügyet, de ismét a Bata képviselőinek adott igazat. A belföldi gyárak erre memorandumban fordultak az UGIR-on keresztül a pénzügyminiszterhez, hogy vizsgálja felül a legfelsőbb szakbizottság döntését, mert

az államot nagyarányú károsodás érte a kedvezőbb vámtarifa alkalmazásával.

A szakbizottság egyik tagja, — ki egyébként a belföldi gyárak ügyvédje is, — a vizsgálatot ve-

zető sziguranca inspektor előtt kijelentette, hogy a szakbizottság bár látta, hogy a „Bata”-árak magasabb importvám alá eső bőrből készültek, — azért nem alkalmazta a magasabb tarifát, hogy a belföldi gyárak, amelyek „a magas cipőárak igénylésével meggazdagodtak” —

a külföldi verseny folytán kénytelenek legyenek áraikat redukálni.

Ez a magyarázat nem csak erőszakos, de igazságtalan is, mert eltekintve attól, hogy

az államot az olcsóbb vámtarifa alkalmazásával körülbelül 50 millió veszteség érte,

a Bata-gyár illegális versenyt támasztott a romániai cipőgyáraknak.

Az állam elesett a vámilletéktől, amelyet most már csak a speciális bizottság tagjain követelhetne. Az Ugir akciójának eredményeként a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy

a vegyi preparátummal előállított „Nacocalf” bőrből készített cipőket csak a vámtarifában előírt magasabb 127. tétellel szabad ezután elvámolni.

A Bata-gyár tehát elvesztette a csatát és a pénzügyminisztérium helyes gyakorlati érzékkel megvédte a belföldi ipar veszélyeztetett érdekeit.

Oradea în Sighet în localul direcțiunii XIII silvică din Sighet și la ocolul silvic Firiza-de-Jos, județul Satu-Mare, va vinde prin licitație publică, cu oferte închise și în bloc, următoarele:

23 me. 105 scânduri de diverse dimensiuni și specia larice, aflate în depozitul ferestrelui din Firiza-de-Jos, ocolul cu același nume, județul Satu-Mare.

Estimația din oficiu este de lei 30.337.

Garanția provizorie este de lei 8000.

25 Octombrie.

Primăria municipiului Timișoara va ține licitație publică pentru aprovizionarea tramvaelor comunale Timișoara a 120 bucăți bandaje conform caietului de sarcini, care se poate vedea la direcțiunea tramvaelor comu-

nale Timișoara.

Licitația va avea loc la primăria municipiului Timișoara, biroul licitațiilor publice (etaj I, camera 40).

La licitație se admit numai fabricanți de brânșă.

29 Octombrie.

Direcțiunea regională RMS. va ține licitație pentru confecționarea a 12.000 bucăți stropitori de grădină în diferite locuri.

Importul încălțăminteii

O hotărâre a comisiei de experți de pe lângă Ministerul de finanțe

Comisia de experți de pe lângă ministerul de finanțe după o lungă desbatere a dat o decizie definiivă în chestia importului de încălțăminte. Conform acestei hotărâri încălțăminte care nu este din piele groasă propriu-

zis, va fi taxată conform articolului 127 din tariful vamal.

Cu această hotărâre s'a pus sfârșit campaniei ce s'a făcut pe chestia importului de încălțăminte de fabricanți de ghete.

Dr. Schacht a fost reales președinte al Băncii Reichului

Președintele Reichutiei a confirmat pentru un nou period de 4 ani, reelegerea dlui dr. Schacht, ca președinte al Băncii Reichului.

Primăria Municipiului Cluj.

No. 19468—1928.

Anunț

Municipiul Cluj cumpără pe cale de licitație publică cu oferte în scris închise și sigilate 1200 (Unamiedouă sute) metri ster lemne de foc.

Licitația se va ține conform cu dispozițiunile art. 72—83 din legea contabilității publice în ziua de 1 Noembrie 1928 ora 11 înaintea Delegației Permanente, în sala de ședință.

Condițiunile de licitație se pot vedea în biroul Direcțiunii Uzinelor Electrice str. Cogălniceanu No. 4. Cluj, la 5 Oct. 1928.

Primar: Secretar:
(ss.) Richard R. Tuffi (ss.) Moga

Informațiuni

— Inceperea cursurilor de ucenici, Cursurile Școlii Practice de Comerț susținută de Camera de Comerț și de Industrie, a început în ziua de 9 Octomvrie (Marți) la orele 2 d. m. în localul Școlii Superioare de Comerț de băieți, situată în Str. A. Saguna. Cursurile se țin în zilele de Marți, Miercuri și Vineri, după amiază dela orele 2 și Duminică înainte de amiază dela orele 8. Domnii comercianți sunt rugați cu insistență de către

direcțiunea școlii să și trimită ucenicii regulat la cursuri, fiindcă absențele nemotivate se pedepsesc de către autoritatea industrială a l-a instanță.

HIREK

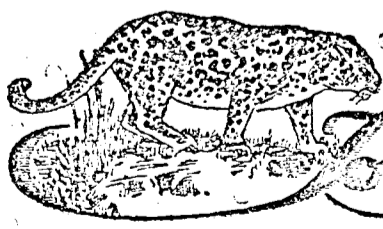
Csödhirek. Szabó Albert aradi kért Schwartz Mátyás kisjenői vegyeskereskedő ellen. Az aradi törvényszék esődbírósága a napokban dönt a esődkérés felett. — Csődkérést nyújtottak be Ehrenfeld Ignác aradi nagykereskedő ellen is, aki — mint megtört, — egyezkedési tárgyalásokat folytat hitelezőivel. A cég hitelezői közül a temesvári Festék- és Lakkereskedelmi Rt. a felajánlott kvótát nem volt hajlandó elfogadni és 9000 lejes követelése miatt esődkérést nyújtott be a cég ellen.

— Leszállították a konstancai kikötőbe irányított exportgabona vasuti tarifáját. A vasuti vezérigazgatóság a konstancai kikötőn keresztül exportált gabonát, — az esetben, ha a konstancai gabonarakarátarak címére érkeznek — a direkt exporttarifával fogja taxálni. Ezt a tarifát léptette életbe mindazokra az árukra, amelyeknek természeté megengedi a kikötőrakarátarak használatát.

— Olcsó tarifával szállítható a mehádiai szén. A CFR október 15-től a mehádiai szénbányákból szállított szénre kivételesen a special VII. esetleg VIII. tarifa tételét alkalmazza, ha azokat nyugati állomásokra irányítják.

Mare asortiment
in tot felul de

blănuri

Blănar - Szűcs
Cluj - Kolozsvár Cal. Victoriei (Funda. S. 1) 2

Cel mai

ieftin izvor de

cumpărare

Nagy választék mindenféle szörmékben.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNACFabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

Frații SPITZ TestvérekProducenți de lemne, comercianți de cereale
și produse, reprezentanți
de moriFatermelők, gabona- és
termény-kereskedők,
malomképviseltek

ARAD

Holzproduzenten, Getreide
und Productenhändler,
Mühlenvertretungon

Bulev. Regina Maria

9

Telefon: 7-19. - Telegram: Frații Spitz Arad.

„CARMEN“FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânja noi luxos, trotteur és gyermekeipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.

Első Romániai Elektromosgyár Rt.

Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és

magasleszültségű anyagok. Mü-

szerek: Hartmann & Braun.

Szénkefék: Sächsische Dina-

mobürstenfabrik. Motorok!

Bayerische Motorenwerke

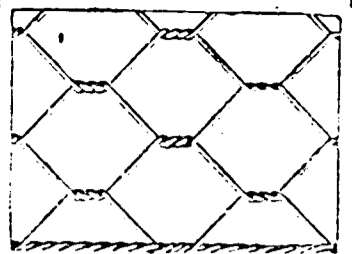
Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgöncim: RELAIS

Industria Textilă
Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din ArdealErdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Többször csavart

horganyozott
sodronykerítésnégyféle luckbőségben, külön-
böző drótvastagságban szállít bár-
milyen mennyiségben, valamint
tűskészulal sodronyszöveteket,
vas- és rézbutorokat, sodrony-
ágybetéteket legolcsóbb árban

Pásztori és Hettmann

Erdély legnagyobb vas- és réz-
butorgyára BRĂȘOV. Gyár:
Hátsó-u. 66. Telefon: 481. Rak-
tár: Kórház-u. 32. Telefon: 48 2**„VICTORIA“**PRIMA FABRICA ARDELEANA DE PASMANTERIE SI SIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYAR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

sireturi pentru
ghele, tresp, sireturi de
lama goufrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzől, lámaszegől,
sujtást, tressel borítást és külön-
böző speciális paszományarut
elsőrangu kivitelben

Telegram: Pasmanteria Victoria

**Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.**

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Décs, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. —**Saját tőkél 85 millió lej**Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.Áruraktárai
a vasut
mellettEngedélyezett
devizahely.Betéteket
elfogad!Affiliát intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékpénztár Rt.
Nagyváradon
Székelyudvarhelyen és
Székelyudvarhelyen és
Székelyudvarhelyen és
Rt. Szászrégenben és Nép-
ségi Hitelbank Rt. Szamosújváron**„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”**

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :-: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

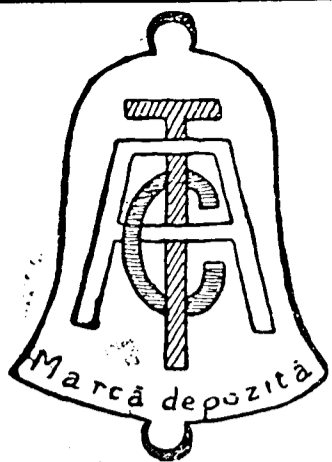
TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

In țară pe un an . . .	{ Pentru particulari, comercianți și industriași 1000 lei	Jumătate an	{ 600 lei
	{ Pentru bănci și instituțiuni financiare 2000 lei		{ 1200 lei
Belföldön egész évre	{ Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1000 lei	Félévre	{ 600 lei
	{ Bankoknak és pénzintézeteknek 2000 lei		{ 1200 lei
	{ Pentru străinătate		
	{ Külföldre 1500 lei.		

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm ²	} 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm ² -ként	
In text	} 15 lei
Szövegdal	
Un sir garmond	} 80 lei
Egy garmond sor	

Cu această marcă este prevăzută fiecare obiect de argint și lux fabricat în fabrica

„TACĂMUL” din CLUJ.

•••••

Fineță de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de bijuterii mai bune. Numai pentru revânzătorii „Tacamul” fabrică de argintării. Cluj, Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82. Adresa telegrafică: „Tacamul”.

Olvassa a

Keleti Ujság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 70,000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapesten

a legkellemebből otthont nyújtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjehet egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.

Telefon: 440, 347.

Sârmă lamina ă, lier de beton, cue de tot felul, sârmă arsă, sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuetoare de saci, arcuri de mobile, agrape, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tuskeshuzal, acélhuzal, vashuzal, rezetzelt, vashuzal horganyzott, szög minden méreletben, zsákkötöző drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht, Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale

CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapított: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Sucursale—Fiókkintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Di-rau—Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csíkszereda, Sănmartin—Ciuc—Csíkszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely, Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. **Expozituri—Kirendeltségek:** Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița—Română—Maroshévíz.

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámítol: VÁLTÓKAT

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképviselőjét bírja a „Gazdák” Általános Biztosító Részvénytárs.-nak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvar, Piața Unirii No. 9.

Fiókkintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkéi **30** millió lei

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Átutalás a bel- és külföld bármely piacára.